

HURRIYAT

Mustaqil gazeta

2016-yil 20-aprel, chorshanba

№ 16 (975)

1996-yil dekabrda chiqqan boshlagan

Elektron manzil: info@uzhurriyat.uz

www.uzhurriyat.uz

БАҲРИКЕНГЛИК НАМУНАСИ

...Мамлакатда тинчлик ва барқарорликни таъминлаш учун сиёсий ва иқтисодий вазиятни изга солиш, миллатлараро муносабатларнинг барқарор тизimini яратиш, одамларда эртанги кунга ишонч туйғусини уйғотиш зарур эди.

⇒ 5-бет

ПЎШТ, МАШИНАЛИ ТАЛАБА!..

“Тез ёрдам” машинаси ҳам етиб келиб, тиралиб қолган экан! Тиббий мадад сўраганлар ваҳималироқ хабар беришгани, пириллаб ёниб турган чироғи устига, тинимсиз сирена чалар, ўзига шу ондаёқ йўл очиб беришларини сўрар эди.

⇒ 6-бет

ҲАРБИЙНИНГ АЁЛИ

Ахир сиз ҳарбийлар каби қанчадан-қанча матонатли йигитлар Ватанимизни, демакки, бизни, ота-оналаримизни, фарзандларимизни, бутун келажагимизни побонидирсизлар. Сизларга неки йиллар, жонимиз ҳам фидо бўлиши керак аслида!

⇒ 6-7-бет

ЧОРШАНБАДАН ЧОРШАНБАГАЧА

13 апрель куни Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Мева-сабзавот, картошка ва полиз маҳсулотларини харид қилиш ва улардан фойдаланиш тизimini такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги Қарори матбуотда эълон қилинди.

Ўзбекистон Республикасининг “Бухгалтерия ҳисоби тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш ҳақида”ги Қонуни матбуотда эълон қилинди.

14 апрель куни Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислам Каримов Шанхай ҳамкорлик ташкилотига аъзо давлатлар Хавфсизлик кенгашлари раҳбарлари, шунингдек, ШХТ Бош котиби ва ШХТ Минтақавий аксилтеррор тузилмаси Ижроия қўмитаси директори билан учрашди.

13-14 апрель кунлари Ўзбекистон Республикаси раислигида Шанхай ҳамкорлик ташкилотига (ШХТ) аъзо давлатлар Хавфсизлик кенгашлари котибларининг ўн биринчи йиғилиши бўлиб ўтди.

14-15 апрель кунлари Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислам Каримовнинг таклифига биноан Қозоғистон Республикаси Президенти Нурсултон Назарбаев амалий ташриф билан мамлакатимизда бўлди.

19 апрель куни Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Иккинчи жаҳон уруши қатнашчиларини рағбатлантириш тўғрисида”ги Фармони матбуотда эълон қилинди.

“HURRIYAT” газетаси Ўзбекистон ҳаво йўллари миллий авиакомпанияси самолётларида ҳам йўловчиларнинг доимий ҳамроҳи.

Қўшма корхоналар

Президентимиз раҳнамолигида яратилаётган қўшма инвестиция муҳити ва хорижлик сармоядорлар учун берилаётган имтиёзлар хорижлик ҳамкорлар билан қўшма корхоналар ташкил этиш ва сифатли тайёр маҳсулотлар ишлаб чиқаришда юксак самаралар бермоқда.

ИСЛОҲОТЛАР БЕРАЁТГАН САМАРАЛАР

Сурхондарё вилоятида фаолият юритаётган 50 дан ортиқ қўшма корхонада пахта, пилла, нефть маҳсулотлари ва бошқа маҳаллий хомашёдан рақобатбардош, харидорғир маҳсулотлар ишлаб чиқаришмоқда. Турли хизматлар кўрсатилаётган. “Жарқўргоннефтьқайтаишлаш” Ўзбекистон – Россия қўшма корхонаси улардан бири.

Замонавий ускуналар билан жиҳозланган қўшма корхона вилоятда янги турдаги тайёр маҳсулотлар ишлаб чиқариш қўламини кенгайтириш, мамлакатимиз

иқтисодиётини юксалтиришга хизмат қилаётган.

Маълумотларга кўра, қўшма корхона иш бошлаган дастлабки йилда истеъмолчиларга 5 миллиард сўмлик маҳсулот етказиб берилган бўлса, ўтган йили бу кўрсаткич 192,3 миллиард сўмга етди. Айни пайтда бу ерда меҳнат қилаётган 730 га яқин ишчининг аксарияти касб-хунар коллежини битирган ёш мутахассислардир.

— Изчил амалга оширилаётган технологик янгиланишлар маҳсулот ҳажми ва сифатини оширишда муҳим омил бўлмоқда, — дей-

ди қўшма корхона бош муҳандиси, техника фанлари номзоди Баҳодир Сайфидинов. — Шунингдек, маҳсулот тури ҳам йил сайин кўпаймоқда. Ҳозир дизель ёқилғиси ва бензинни “ЕВРО-3” сифати даражасига олиб чиқиш борасида тегишли ишлар амалга оширилмоқда.

Қўшма корхонада рационализаторлик таклифлари қўллаб-қувватланиб, замонавий ускуналар кенг жорий этилаётгани технологик йўқотишларни камайтириш, маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажмини оширишга хизмат қилмоқда. Электр

энергияси ва табиий газ тежамкорлигига эришиш имконияти кенгаймоқда. Масалан, дизель ёқилғисини экстракцияли тозалаш технологик қурилмаси ишга туширилгани бу ёқилғини шу ернинг ўзида ишлаб чиқариш имконини берди. УПБ-100 технологик қурилмаси ўрнатилганидан кейин йиллик ишлаб чиқариш қуввати 155 минг тоннадан 255 минг тоннага ошди. Ҳозир корхонанинг йиллик ўртача экспорт ҳажми 12 миллион долларни ташкил этмоқда.

Президентимизнинг 2011 йил 4 октябрдаги “Ра-

қобатбардош маҳсулотларнинг янги турларини ишлаб чиқариш ва ўзлаштириш ҳажмини кенгайтириш бўйича дастлабки чора-тадбирлар дастури тўғрисида”ги қарори бу борада муҳим дастуриламал бўлаётган. Зеро, бу мамлакатимизга хориждан олиб келинаётган шу турдаги маҳсулотларни маҳаллий шароитда ишлаб чиқаришни жорий этиш борасида янада қўлай шароит яратмоқда.

— Автомобиль йўлларининг чидамлилиги даражасини оширишда асфальт қоплама — “БНД 60/70” маркадаги нефть йул

қовушқоқ битумининг ўрни беқийс, — дейди лаборатория бўлими бошлиғи Низомиддин Одилов. — Корхонамизда тайёрланаётган ана шу турдаги маҳсулот замонавий жиҳозланган лаборатория кўригидан ўтказилиб, буюртмачиларга етказиб берилаётган. Хорижнинг нефть йул қовушқоқ битуми билан бемалол рақобатлашадиган бу турдаги сифатли маҳсулотимиздан йўлсозлар самарали фойдаланаётган.

Х.МАМАТРАЙИМОВ, ўзА мухбири
Ф.АБДУРАСУЛОВ (ўзА) олган сурат

Ҳурматли ҳамкасблар!
Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмаси сизларни “Йилнинг энг фаол журналисти” танловида қатнашишга таклиф этади.

“ЙИЛНИНГ ЭНГ ФАОЛ ЖУРНАЛИСТИ” танловига марҳамат!

Танловга 2015 йилнинг 1 июнидан 2016 йилнинг 1 июнигача газета ва журналларда, интернет нашрларида эълон қилинган материаллар, эфирга узатилган телекўрсатув ва радио-эшиттиришлар қабул қилинади.

Материаллар танловга таҳририятлар тавсияси билан Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмасининг Қорақалпоғистон Республикаси ва вилоятлар бўлимлари орқали жорий йил-

нинг 5 июнигача муаллифнинг иш жойи, телефони, манзили ҳақидаги маълумотлар ва паспорт нусхаси илова қилинган ҳолда тақдим этилиши лозим.

“Йилнинг энг фаол журналисти” танлови ғолиблари ва совриндорларига диплом ҳамда қимматбаҳо совғалар Матбуот ва оммавий ахборот воситалари ходимлари кунига бағишлаб 27 июнда ўтказиладиган байрам тадбирида топширилади.

Материаллар “Йилнинг энг фаол журналисти” танловига” деб кўрсатилган ҳолда, қуйидаги манзилга юборилиши лозим:

100129, Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 30-уй.

Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмаси

Телефонлар: 244-64-61; 244-37-87.

www.Journalist.uz

ЖУРНАЛИСТ СЎЗИ: ТАЛҚИН, ТАҲЛИЛ, ТАНҚИД

2016 йилнинг биринчи чорагида мамлакатимиз оммавий ахборот воситаларида эълон қилинган таҳлилий-танқидий материаллар ҳақида

Жорий йилнинг айна шу даврида мамлакатимиз оммавий ахборот воситаларида эълон қилинган материалларни таҳлил қилар эканмиз, аввало ижтимоий-сиёсий ҳаётимиздаги муҳим воқеа ва ўзгаришлар, марказда ва жойларда амалга оширилаётган бунёдкорлик ишлари аниқ мисоллар, факт ва рақамлар асосида мунтазам ёритиб келинаётганини таъкидлаш лозим.

Бу ҳақда фикр юритганда, муҳтарам Президентимиз Ислам Каримов ташаббуси билан 2016 йилнинг мамлакатимизда “Соғлом она ва бола йили” деб эълон қилиниши, шу муносабат билан қабул қилинган давлат дастурининг маъно-мазмунини, асосий йўналишларини, уларни ҳаётга жорий этиш борасидаги амалий ишларга оммавий ахборот воситалари энг муҳим ва асосий мавзулардан бири сифатида эътибор қаратаётганини қайд этиш ўринлидир. Жумладан, Ўзбекистон Миллий ахборот агентлиги томонидан тайёрланган “Она сути — бебаҳо неъмат”, “Соғлом авлод шаклланишининг муҳим

омили” каби мақолаларда бу мавзу ҳаётини мисоллар, таҳлилий фикрлар орқали аниқлаш ва кенг ёритилган.

Ўзбекистонда хизмат кўрсатган журналист Маматқул Ҳазратқуловнинг “Оила даврасида” газетасининг 7 январь сонидан чоп этилган “Насл-насаби тоза авлод” сарлавҳали мақоласида ёшлар маънавиятини юксалтириш, навқирон авлодни буюк аждоғларимизга муносиб, ҳеч қандай кам бўлмаган инсонлар этиб вояга етказиш бўйича юртимизда олиб борилаётган кенг қўламли ишлар хусусида фикр юритилиб, “Соғлом она ва бола йили” давлат дастурининг мақсад ва вазии-

фалари ҳақида, уларни амалга оширишда фаол иштирок этиш ҳар бир онгли юрдошимизнинг инсоний бурчи экани тўғрисида жонли фикрлар, теран хулосалар баён қилинган.

Ўзбекистонда хизмат кўрсатган журналист Сафар Остонаовнинг “Ўзбекистон овози” газетасининг 12 март сонидан эълон қилинган “Бахт шохсупаси” сарлавҳали мақоласи ҳам кўнунчақлик билан ёзилган бўлиб, ҳеч шубҳасиз, газетхонларни бефарқ қолдирмайди. Унда мамлакатимизда келажак авлодларимиз тақдирини ўйлаб, болалар спортини ва умуман, спорт соҳасида, аҳолининг репродуктив саломатлигини мустаҳкамлаш борасида улкан ишлар амалга оширилаётгани алоҳида таъкидланиб, бундай сайёҳаракатларнинг мазмун-моҳияти, аҳамияти собиқ мустабид тузум даврида аҳоли, айниқса, қишлоқ аҳоли саломатлигига бўлган салбий муносабат, оғир турмуш шароитларини бугунги ҳаётимиздаги ўсиш-ўзгаришлар билан қиёслаш асосида ҳар томонлама чуқур таҳлил этилган.

Мустақилликнинг илк кунларидан бошлаб мамлакатимизда узокни кўлаб ўтказиладиган ислохотлар, дунёда “Ўзбек модели” деган ном билан тан олинган таъриқий йўлимиз ҳозирги кунда ўзини тўла оқлаб, катта ижобий натижалар бермоқда. “Народное слово” газетасининг 18 февраль сонидан эълон қилинган “Новый этап качественного роста национальной экономики” сарлавҳали мақолада шу ҳақда фикр юритилиб, жаҳон молиявий-иқтисодий инқирози давом этаётган ҳозирги пайтда мамлакатимизда барқарор иқтисодий ўсиш суръатлари таъминланаётгани, бунда юртимизда қўлай ишбилармонлик муҳити яратилгани, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни ривожлантириш иқтисодий ислохотларнинг муҳим ва устувор тамойили этиб белгилангани, хорижий инвестицияларни жалб этишга алоҳида эътибор қаратилаётгани ҳал қилувчи роль ўйнаётгани факт ва рақамлар орқали кўрсатиб берилган.

“ТОШИССИҚҚУВВАТ”:

МАҚСАДИМИЗ —
СИФАТЛИ ХИЗМАТ КЎРСАТИШ

► Амалиёт

Жорий йилнинг 1 апрелидан айрим коммунал тўловларнинг нархлари ошди. Янги тарифга кўра, иссиқлик энергияси нархи 1 метр квадрат турар жой майдони учун ойига 1169,7 сўм; 1 куб истеъмол қилинган иссиқ сув учун (ҳисоблагич мавжудлигида) — 3459,9 сўм; бир киши учун ойига (ҳисоблагич йўқлигида) 1,5 коэффициент билан 20 267,59 сўм этиб белгиланди.

“Тошиссиққуввати” ишлаб чиқариш бирлашмасини иссиқлик энергиясини ишлаб чиқарувчи корхона сифатида биламиз. Аммо иссиқлик энергиясининг 90 фоизини “Тошиссиқликмарказ” ОАЖнинг 9 та иссиқлик маркази ва “Тош-ИЭМ” иссиқлик электр маркази ишлаб чиқаради. Энергиянинг атиги ўн фоизини “Тошиссиққуввати” ИЧБга тегишли бўлган учта катта қозонхона (2-ИМ, Водник, Саноатэнерго) ва 189 та маҳаллий қозонхона етказиб беради. Айни дамда бирлашма иссиқлик энергиясини харид қилиб, шаҳардаги 13146 та бинони, яъни аҳоли турар жой бинолари, даволаш муассасалари, мактаб, мактаб-гача таълим муассасалари, олий ва ўрта махсус таълим муассасаларини узлуксиз иссиқлик энергияси билан таъминлайди.

Шу ўринда баъзи саволлар туғилиши табиий: “Нега иссиқлик энергиясининг нархи баланд? Нима учун ёзнинг жазирама кунларида ҳам иссиқлик энергияси учун пул тўланади? Аҳолига иссиқ сув қаердан, қандай йўл билан келади?”. Бу каби саволлар ҳар бир истеъмолчининг кўнглида бор, десак адашмаймиз. Бу каби саволларга аниқлик киритиш мақсадида “Тошиссиққуввати” ишлаб чиқариш бирлашмаси унитар корхонаси бош муҳандис ўринбосари Шерхон Суяровга мурожаат қилдик.

— Совуқ сувни сотиб олишдан то истеъмолчига етгунча қалар бўлган тизимни бир кўз олдимишга келтирайлик. Энди шаҳар аҳолиси учун ҳар йили керак бўладиган тахминан 10 миллион Гкал иссиқлик энергияси учун кетадиган газ сарфини тасаввур қилинг. Бунга тизимнинг тўхтовсиз ишлашини таъминлайдиган электр энергиясини ҳам қўшсак, иссиқлик манбаининг нега қиммат эканлигини тушуниб етамиз, — дея иссиқ сув ҳамда иссиқлик энергияси нархи

ҳақидаги саволимизга жавоб беради мутахассис. — Хонадонимизда 10 литр сувни иситиш учун неча куб газ ёқамиз, бир тонна сув учун-чи? Энди юқоридаги катта микдордаги иссиқликни ишлаб чиқариш ва истеъмолчига етказиб бериш учун кетадиган энергия сарфини бир ўйлаб кўринг.

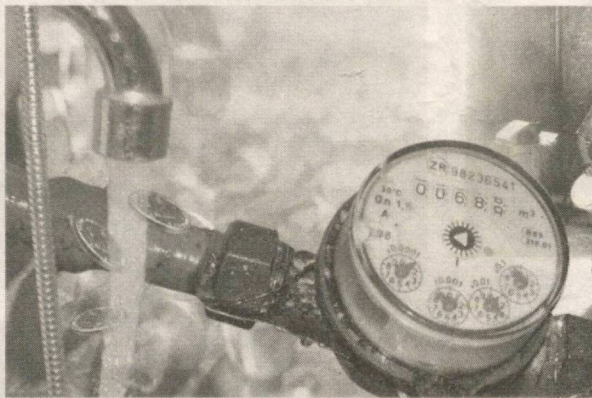
Шуни айтиб ўтиш керакки, сотиб олинган совуқ сувни тўғридан-тўғри қозонда иситиш мумкин эмас. Бу сув қозонга тушгунча бир неча тозалаш босқичларидан ўтади. Яъни совуқ сув таркибида бўлган ва қозонга зиён етказадиган тузлардан холи бўлиши учун кимёвий тозалаш жараёнлари кечеди. Кейин эса совуқ сув таркибидаги ортиқча кислород элементидан тозаланади. Сўнгра сув иситиш қозонларига қуйилиб, табиий газ ёрдамида маълум даражага етгунча (ташқи ҳароратга қараб) иситилади. Бу сувлар катта қулаишли электр насослар ёрдамида тармоқларга ҳайдалади.

Кўп қаватли уйларда, биноларда махсус элеваторли узеллар мавжуд бўлиб, улар хоналарни иситиш ва иссиқ сув истеъмоли учун иссиқлик энергиясини тақсимлаб етказиши. Мисол учун 80 даража ҳароратдаги иссиқ сув ҳар бир хонадонга кўтарилиб, ўз иссиқлигини қолдиради ва 40 даража ҳарорат билан яна қозонхоналарга қайтиб боради. Мазкур жараён узлуксиз давом этади.

Иссиқлик энергиясининг гидравлик режимини таъминлаб туриши учун бирлашманинг иссиқлик тармоқларида 68 та насос станцияси, жумладан, магистрал насос станцияларида 11 та режимли насос станцияси мавжуд. Улар иссиқ сувни биноларга юқори босим билан тинимсиз равишда етказиб беради. Бу жараёнда авария ҳолатлари ҳам учраб туради. Бир томчи иссиқ сувнинг исроф бўлиши бу — маблагнинг беҳуда оқиб кетиши де-

ганидир. Авария ҳолатлари қанча кўпайса, сарф-харажатлар шунча ошади. Бундай ноҳушликлар содир бўлмаслиги учун ҳар бир туман бошқармаларида ҳамда марказлашган диспетчерлик таъминоти бошқармасида ходимларимиз туну кун иш олиб боради. Туман бошқармаларида 15 та навбатчилик бригадалари тузилган бўлиб, бирор ҳудудда авария содир бўлса, уларни тезда бартараф этишади. Тармоқлардаги носолиқларни тезда бартараф этиш учун замонавий сайёр лабораториялар жорий этилган. Шу билан бирга экскаваторлар, махсус автомобиллар, электрпайвандловчи ускуналар, компрессорлар сотиб олинмоқда.

Иссиқлик энергиясини ишлаб чиқариш ва уни етказиб

бериш нархлари Тошкент шаҳар ҳокимлигининг молия бош бошқармаси томонидан Ўзбекистон Республикаси молия вазирлиги билан мувофиқлаштирилган ҳолда тартибга солинади.

Айрим юртдошларимизнинг: “Нега қишки мавсумдан бошқа пайтда ҳам иссиқлик энергияси учун пул тўлашимиз керак?” — деган саволига ҳам Ш.Суяровдан шундай жавоб олинди. Унинг айтишича, фақат қиш мавсуми учун тўлов жорий қилинса, тўланадиган жами қиймат истеъмолчилар учун оғирлик қилиши мумкин бўларди. Шунинг учун бу сумда бир йилга тақсимлаб чиқилган. Бу билан юртдошларимиз энергия ҳақини бирланига эмас, бўлиб-бўлиб тўлаган бўлишади.

Иссиқлик энергияси учун тўлов қийматини арзонлаштиришнинг имкони борми? Бу саволимизга мутасадди шундай жавоб берди:

— Албатта, иложи бор. Ҳамма гап ўзимизда, яъни истеъмолчиларнинг ўзларига боглиқ. Нега десангиз, тизимдаги барча тармоқларни замонавий энергия тежамкор ускуналарга алмаштириш ва хизмат муддатини ўтаб бўлган тармоқларни янгилаш талаб этилади. Бунга эса албатта маблаг зарур. Айни пайтда айрим истеъмолчиларнинг ўз вақтида пул тўламаганлиги ҳамда баъзи хонадонларнинг қарздорлиги йиллаб давом этиб келаётгани режаларимизга ўз таъсирини кўрсатмай қолмапти. Агар тўловлар ўз вақтида амалга оширилса, бу ишимизни енгиллаштирган, модернизация жараёнларини тезлаштирган, энергияни тежамкор бўларди.

Иссиқлик таъминотида етказиб берувчи, ижро этувчи ва

қилишлари мумкин. Бундан ташқари, улар ўз хонадонларидаги иситиш ускуналарини соз ҳолатда сақлашга масъулдирлар. Агар иситиш ускуналари (радиаторлар) ёки жўмрақлар яроқсиз бўлса, уни сошлаш ёки алмаштириш истеъмолчи зиммасидир. Асосийси, тўловларни ўз вақтида амалга ошириш. Шу билан бирга, айрим мумкин бўлмаган ҳолатларни келтириб ўтмоқчиман. Қонунга кўра, иситиш асбобларига қўшимча секцияларни бириктириш ёки улар сонини камайтириш, шунингдек, қайта жиҳозлаш бўйича талабларга риоя этмасдан иситиш учун радиаторларни олиб ташлаш ва иситиш ҳамда санитария-техник асбоблар жойини ўзгариштириш тақиқланади. Чунки иншоот қурилатганда бу тизимларнинг барчаси лойиҳа асосида амалга оширилган. Агар тизимда сунъий таъсир бўлса, яъни бирор хонадонга ўзгариштириш киритилса, бу қўшни хонадонларга салбий таъсир кўрсатади, иситиш тизимларида муаммолар пайдо бўлади. Бундай ҳолатларни тезда бартараф этиш эса ишлаб чиқарувчи, етказиб берувчи ва истеъмолчиларнинг ҳамжиҳатлигига боглиқдир.

Баъзан айрим истеъмолчилар иссиқлик энергияси ускуналарини узиб қўйишни талаб қилади. Бу мумкин эмас.

Ҳозир иситиш мавсуми туғали. Лекин ишимиз қизгин. Чунки юқоридаги каби муаммоларни ҳал этиш, ўрганиш, тармоқларни янгилаш лозим. Вазифалар мавсум бошлангунча қалар бажарилиши керак. Бирлашмага тегишли қозонхоналарни модернизация қилиш ишлари бошланди. Шунингдек, энергияни тежам мақсадида иссиқлик манбаилар узоқ масофада жойлашган кўп қаватли уйларга автоматик тарзда ишловчи замонавий локал қозонхоналар ўрнатилмоқда. Ўтган йили “Ипотека” банки томонидан ажратилган кредит ҳисобидан Мирзо Улутбек туманида 46 та шундай замонавий қозонхоналар қурилди. Бу йил эса 19 та қозонхонани алмаштириш режалаштирилган. Бу каби лойиҳалар босқичма-босқич амалга оширилиб, барча эски қозонхоналар янгиланади. Агар улар тўлиқ ишга тушса, аҳоли учун ҳам арзон, ҳам сифатли хизмат кўрсатишга эришамиз.

Бобур МУҲАММАДИЕВ
тайёради.

► Божхона почтасидан

Нефть ва ёнилғи-мойлаш маҳсулотлари мамлакатимизнинг стратегик муҳим ресурслари ҳисобланади, уларни талон-торож қилиш эса давлатнинг иқтисодий салоҳиятига таҳдид солади.

“ҚОРА ОЛТИН”
ВАСВАСАСИ

Бу каби маҳсулотларнинг божхона четаралари орқали яширин равишда олиб ўтилиши ва ички ҳудудда ноқонуний айланишининг олдини олиш борасида божхона ходимлари ҳуқуқни муҳофаза қилувчи бошқа идоралар ходимлари билан ҳамкорликда тегишли чора-тадбирларни доимий равишда амалга ошириб келмоқда.

Тадбиркорлик фаолияти учун қўлай шарт-шароитлар ва кенг имкониятлар яратиб берилаётганига қарамасдан, айрим “тадбиркор”лар амалдаги тартибларни менсимаслик, солиқ ва божхона тўловларидан бўйин товлаш мақсадида турли найрангларга қўл уришмоқда.

Жумладан, Тошкент вилояти “С.Наджинов” божхона пости орқали кириб келган фарғоналик Х.Содиқов (мақоладаги барча исм-шарифлар ўзгартирилган) бошқарувидаги юк автотранспорти мобил сканер қурилмаси ёрдамида божхона қўриғидан ўтказилганда, автоуловга ясама бақ ўрнатилгани фош бўлди. Ҳайдовчи йўловчи божхона декларациясида кўрсатмасдан, озғани сўров вақтида маълум қилмасдан, яширин равишда қўлбола бақда 1080 литр дизель ёнилғисини ноқонуний равишда республикамизга олиб киришга уринган вақтида қилмиши фош этилди.

Жондорлик С.Жамоллов бошқарувидаги “ГАЗ-5312” русумли ёнилғи ташиш автомашинаси бухоролик божхоначилар томонидан олинган маълумотлар асосида тўхтатилиб текширилганда, тегишли ҳужжатлари бўлмаган 1900 литр дизель ёнилғисини ноқонуний равишда олиб кетилаётгани аниқланди.

Навоий вилояти божхона бошқармаси ходимлари томонидан ҳуқуқни муҳофаза қилувчи идора вакиллари билан ҳамкорликда ўтказилган тезкор тадбир давомида Кармана туманида ҳаракатланаётган “ИСУЗУ” юк автомашинаси тўхтатилиб, кўздан кечирилганда, унинг юкхонасида 3150 литр бензин ёнилғисини ҳеч қандай ҳужжатларсиз, ноқонуний равишда олиб кетилаётгани маълум бўлди. Аниқланишича, қиймати 7,2 миллион сўмдан ортиқ нефть маҳсулотлари қоракўлик С.Жўраевга тегишлилиги маълум бўлди.

Қорақалпоғистон Республикаси божхоначилари эса нефть маҳсулотларининг яширин “омбори”ни фош қилишди. Ҳўжайли туманида ўтказилган тезкор тадбир давомида дастлаб фуқаро Х.Шамуратов 40 литр дизелни пуллаётган вақтда қилмиши фош қилиниб, унинг хонадонини холислар иштирокида кўздан кечирилганда 18,5 миллион сўмдан ортиқ 5300 литр дизель ёнилғисини ноқонуний равишда сақланаётгани аниқланди.

Хоразм вилояти божхона бошқармаси ходимлари ҳам ҳуқуқни муҳофаза қилувчи идора вакиллари билан ҳамкорликда олиб борган тадбирлари натижасида, ҳазораспик С.Зафаровга тегишли “ИСУЗУ” юк автомашинасида 4500 литр, унинг тумандоши М.Азимов бошқарувидаги шу русумдаги юк автомашинасида эса 6610 литр дизель ёнилғисини ноқонуний равишда олиб кетилаётган пайтда тўхтатиб қолинди.

Ҳамкорликдаги тезкор тадбир давомида ҳазораспик Р.Олимов бошқарувидаги “DAF” русумли юк автотранспорт воситаси кўздан кечирилганда, ҳайдовчи юкхонадаги 144 дона темир ва елим идишларга жойлаштирилган 31350 литрдан ортиқ бензин ёнилғисини ноқонуний равишда олиб кетаётганида божхона ходимларига тегишли биронта ҳужжатни тақдим қила олмади.

Ҳозир мазкур ҳолатлар юзасидан божхона текширувлари ва суриштирув ҳаракатлари давом эттирилмоқда.

Давлат божхона қўмитаси
Ахборот хизмати

ЭЗГУЛИККА ЧЎЗИЛГАН ҚЎЛЛАР

► Имконият

Бир бола кўчанинг нариги томонига ўтишга чоғланиб турганини кўрдим. Ўқувчи экан. Олдига бордим-да: “Юр, бирга ўтамиз”, дедим. У салом бериб, қўлини узатди. Билсам...

Пойтахтимизнинг Яшнот тумани, Паркент кўчасида кўзи оғирлар мактаб-интернати жойлашган. Бу масканда таълим олаётган болалар бўш вақтларини самарасиз ўтказмайдилар. Фураат топилиб дегунча, кимдир расм чизади, кашта, гилам тўқийди, қўшиқ қуйлайди, яна кимдир турли ўйинчоқлар ясаш, мусиқа билан машғул бўлади. Бу ерда 288 нафар бола таълим-тарбия олади. Беш маҳал овқат, ётоқхона, ёруғ ва шинам синфхоналар, дарсликлар, ўқув қўроқлари болалар ихтиёрида. Шунингдек, ўқувчиларнинг бўш вақтини янада мароқли ўтказиш, спорт билан машғул бўлишлари учун шароит мавжуд, турли тўғарақлар ташкил этилган. Улар орасида ҳатто халқаро танловлар қолиби ҳам бор.

Мазкур даргоҳ раҳбари, профессор Мовлон Мақсудов ўқувчиларнинг нафақат билим олишда зукколиги, яратувчанлиги қобилиятла-

ри ҳам юқорилигини таъкидлайди. Сўхбатимиз давомида типографика ўқитувчиси Абдусалом Набиев ўқувчиларнинг сабоқларни ўзлаштиришдаги ютуқларидан фохрланди.

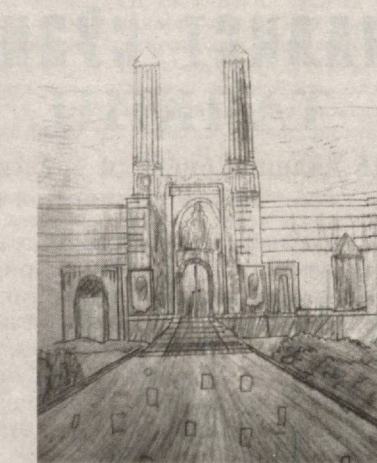
— Имконияти чекланган болалар билан ишлаш ўқитувчилан ўта масъулият талаб қилади. Уларнинг муоимаси ширин, ахлоқ-одоби рисоладагидек. Энг муҳими, билим олишга иштиёқи баланд. Бу биз ўқитувчиларни улар билан янада кўпроқ машғул олиб боришга ундайди. Ўқувчиларимиз жуда зийрак, ҳар бир сўзимизни диққат билан эшитишади. Бизнинг асосий вазифамиз уларни ҳаётга йўналтириш, ўз ўрнини топишда қўлимиздан келган ёрдам, билим-малакаларни бериш.

Устоз Абдусалом ака ўқувчилар билан таништириш учун дарста тактиф қилди. Меҳнат дарси. 6-“А” синф ўқувчилари. Улар турли буюмлар ясаш билан банд. Зилола Аҳмедова,

Фарида Равшанова, Муниса Эркинбекова, Тўхтажон Тожидинова, Юлдуз Мусабоева, Йи Юля ва Мадина Муродуллаеваларнинг меҳнат дарсида яратган ижод намуналари мактабнинг ифтихори саналади. Бундай ижодий ишлар мактаб маъмурияти ва устозлар томонидан доимий рағбатлантирилиб борилади. 6-“А” синф ўқувчиси Зилола Аҳмедованинг асаган буюмлари, бошқаларникидан алоҳида ажралиб туради. Албатта, бундай ютуқлар ўз-ўзиндан бўлмайди. Қобилият, шижоат билан бирга, устозлардан ҳам юксак малака ва тажриба талаб этилди.

— Ўқувчиларимизда ижодий салоҳият кучли бўлади. Уларга вақтида етарли эътибор берилса қобилиятлари янада очилаверади, — дейди мактабнинг меҳнат ўқитувчиси Раъно Отахонова. — Устозларимиз Ҳилола Жўраева, Сурайё Ҳакимовалар билан бирга нафақат қизлар, балки, ўғил болаларга ҳам гилам тўқишни ўргатадилар. Бармоқлар ёрдамида ҳис этиб яратган нақшинкор кашталар кўпчиликда қизиқиш уйғотмоқда.

Ўқувчиларнинг ижодий ишлари учун алоҳида хона ажратилган. Хонага кирар эканман, ҳақиқий санъат

музейини кўргандек бўлдим. Тутма, мунчоқлардан тикилган турли нақшинкор кашталарни кўрганда, наҳот шу санъат намуналарини ўқувчилар асаган, дея ҳайратда қолсам, киши.

Урта бўй, бугдойранг, тим қора ва узун сочли қизалоқ оқ ипақан нимча тўқирди. Иسمى — Зилола. У янги буюм ярата олади, ўқийди, ёзади... Бу масканда Зилола каби истеъдодли ўқувчилар талайгина. Шу пайт, мактабимизга меҳмон келибди, дея бирин-кетин ўқувчилар синфхонага йўлга бошлади. Зокрило Мирзаевнинг «Ватан» номили шеърдан сўнг, сўхба-

тимиз куй-қўшиққа улашиб кетди. 5-“Б” синф ўқувчиси Умиджон Муҳаммаджонов синфга кираётганида ҳамма “хофиз келяпти”, деб, уни олқишлади. У: “...Юзда доғинг бўлса бўлсин.

Дилда доғинг бўлмасин...” деб қўшиқ қуйлаганида бир мулдат хонани сукунат қоплади, сўнг олқишлар... Бу қўшиқ бошқаларни ҳам илҳомлантирди. Навбатдаги ижрони Камолахон Давлатова давом эттирди. Камоланинг қўшиғидаги мисраларда яратувчанлик, эртанги кунга ишонч, оҳангнинг шўхчанлиги, жўшқинлик кишига

кайфият улашади. Ўқитувчи ва ўқувчилар билан сўхбатга берилиб танаффусга кўнгирок чалинганини ҳам эшитмай қолбимиз.

Болалик. Қувончларга тўла ўйинқароқлик. Йўқ-йўқ, Тасаввурларга тўла тасаввурот, орзулар олами. Болалик ҳақида турли таърифлар берамиз. Лекин мактабдаги ёш рассом Шохруҳбек Файзуллаев болаликни ўз ҳиссиётлари билан таърифлайди, тасвирлайди. У ўзининг ижодий ишларини таништиришга шошилди. 70 дан ортиқ суратларни бирма-бир таништирар экан, мавзуларнинг хилма-хиллиги

ни кўриб, ёш рассонинг мўйқаламда дунёни ўзгача кўз билан тасвирлаганини кўриб ҳайратда қолдим. Суратлар ичидаги “Уруш” мавзуси эътиборимни тортди. Уруш майдони. Қоронғи манзара. Лекин, мана шу расмда тасвирланган гуллар, осмондаги қушлар тинчликни тараннум этарди. Манзарадаги қушлар хотиржамликда қўкка парвоз қилмоқда. Ёш рассом ўз тасаввурини ҳаётга муҳаббат, хотиржамликни рангларда намоян этган.

Кейинги сўхбатдошимиз Мираид Мухторов. У пинанино бўйича 2014 йил Италияда бўлиб ўтган “Қўёшга қўлинг билан ет” ва 2015 йилда Испанияда ўтказилган танловлар голиби.

Илк кундаоқ мана шунча истеъдодли ўқувчилар, меҳрибон устозларимиз кўрдим, сўхбатладим. Кейинги кунлар яна келаман, дея мактаб биносидан чиқар эканман, қўшма овозини эшитдим. Куй қўлоққа таниш. Оёқларим беихтиёр куй таралаётган томонга юра бошлади. Бу куйни 7-“А” синф ўқувчиси Азимжон Одиловнинг чалаётган экан. У билан саломлашиб, оҳангга мафтун бўлиб, эзгулик деганда ни-

мани тушунасиз, дея савол бердим.

— Эзгулик? Эзгулик бу сиз билан менинг сўхбатлашиб турганимиздир. Чунки, сиз мени тинглаясиз, мен сизни. Инсонлар бир-бирини эшита оладилар. Шунинг ўзи эзгулик.

Гоҳида ўйлаб қолсам, киши. Қўл-оғимиз соғ, онгимиз фикрлашга қодир, қўлоқларимиз минглаб товушларни эшитади, қўларимиз минглаб рангларни илғайди. Лекин, ҳар доим ҳам мана шу ҳақиқатни англай билмаймиз. Иш йўқ, ғирт бекорчиман, қобилиятсизман, вақтим йўқ каби қатор сабабларни рўқча қиламиз. Зилола, Умиджон, Гулшан ва Мираид сингари ўқувчиларнинг истеъдоди, иштиёқи бизда йўқми? Бор. Фақатгина биздан хоҳиш, меҳнат, интилиш ва сабр талаб этилади, холос.

Мен йўлдан ўтишга ёрдам берган бола ҳам, мана шу мактабда таълим олар экан. Аълочи ўқувчилардан бири. У шеърлар ёзади, булajak шоир. Мен унга қўлимни чўзаман. У ҳам. Биз бир-биримизни қалб кўзи билан кўриб турардик...

Муҳаммадали
МАМАДАЛИЕВ,
“Hurriyat” мухбири

► Ёзувчилар уюшмаси йўлланмаси билан

Қисқартма сўзлар, бирикмалар бор, илмий тилда аббревиатура дейилади. Айтиш, ёзиш қулай бўлиши ҳам тежамкорлик мақсадида сўз, бирикмаларнинг биринчи ҳарфини ёки биринчи бўғинини олиб янги сўз, ибора ясаллади. Инглизча, немисча, французча, русча бирикмалардан тузилган янги сўз, атамалар бир қатор – тарихи узоқ ва яқин ўтмишга бориб тақалади. Ўзимизда ҳам, айниқса, истиқлолдан кейин она тилимизда янги, қамровли қисқартма атамалар пайдо бўлди. Навоий, Жиззах вилоятларида бўлганингизда янги тузилмаларнинг номи ЭИИЗ, МИЗ дея қисқартиб айтилиши, ёзилишини дафъатан эшитиб, кўриб аввал ҳайрон бўласиз, ишчи, хизматчиларнинг ўзаро гурунглари, телефондаги мулоқотларида “ЭИИЗ” да ишлаймиз”, “Биз “МИЗ”данмиз” дейишларига кўп ўтмай кўникиб кетасиз.

Қисқартма сўз, ибораларни эшитиш, ишлатиш билан бирга унинг маъносини қақиш, моҳиятига етиш ҳам керак. “ЭИИЗ” – эркин индустриал, иқтисодий зона дегани. Навоий ЭИИЗи – кенг-мўл майдонни эгаллаган, тевараги девор билан ўралган, ҳозирда йигирмата қўшма корхона жойлашган, яна кўплаб корхонани

жойлаштириш имконига эга маскан. Жиззах “МИЗ” – махсус индустриал зона, ҳозир саноат зонаси, “промзона” деб юритилган, қурилаган майдонда қурилган, қурилаган йирик корхона, муҳташам иншоотлар улғувор лойиҳалар, вақти келиб индустриал марказга, шаҳар ичида шаҳарга айлانгувчи мавзе. “Ангрен” МИЗ” дейилганда кўмир заҳирасига бой, Тошкент вилоятини Фарғона водийси билан боғловчи темир йўл, автомобиль йўли, бир қатор корхоналар, лойиҳада кўзда тутилган янги иншоотлар, бунёдкорлик ишлари тасаввурингизда жонланади.

Бу йил халқимиз мустақиллигимизнинг йигирма беш йиллигини нишонлайди. Қўллуғ байрамга бутун юрт аҳли – бунёдкор ва санъаткор, пахтакор ва галлакор, олим ва муаллим, ишчи ва хизматчи, ўқувчи ва тўқувчи, учувчи ва спортчи, адиб ва журналист, ҳамма-ҳамма катта тайёргарлик кўраётган. Вилоят ва туманлар, шаҳар ва қишлоқларда байрам олдидан турли талбирлар, ижодий ўрашувлар ўтаётган. Ёзувчилар ижодий уюшмаси байрам олдидан сара шеърини, насрини, драматик, танқидчилик, публицистик, таржумавий асарлардан иборат салмоқли тўпламлар чиқармоқчи. Шу муносабат билан уюшмамиз каминани махсус индустриал, иқтисодий зоналар фаолияти ҳақида мақола, очерклар ёзиб келиш учун Навоий, Жиззах вилоятларига ижодий сафарга юборди. Уч кун Навоийда, уч кун Жиззахда бўлдим.

Президентимизнинг мамлакатимизда янги, истиқболли тузилма – эркин индустриал иқтисодий зоналар барпо этиш бўйича биринчи қарори 2008 йилда чиққан, шундан бери саккиз йилча вақт ўтган, анча ишлар қилинган, муайян тажриба тўплангани боис ижодий сафарни Навоий вилоятдан бошлаш мақбул кўринди. Буюк шоиримиз номи билан аталган вилоят, бошқа вилоятлар сингари, ҳар соҳада Ўзбекистонимиз иқтисодиёти, қуч-қудратига муносиб ҳисса қўшиб келаётгани маълум. Айни чоғда икки тузилманинг ўрни, мавқеи улкан эканлигини алоҳида таъкидламоқчи эдим. Биринчи – Навоий тоғ-металлургия комбинати бўлса, иккинчиси – махсус индустриал иқтисодий зона. Ҳар иккиси вилоятнинг қудратли қўш қаноти. Юртимизнинг етти вилоятида корхоналари жойлашган, 60 мингдан ортиқ киши хизмат қиладиган, юқори сифатли нодир маъданлар ишлаб чиқарадиган улкан тузилма – тоғ-кон комбинати фаолияти билан тўрт йил муқаддам танишган, Зафаробод, Зарафшон, Учкўдўк, Мурунгов, Зармитан ва бошқа масканлардаги иш жараёнларини кузатган, ишчи, хизматчилар билан суҳбатлашган, таассуротларни асосида матбуотда “Навоийобод”, “Са-ноатта эш қишлоқ ҳўжалиғи”, “Маънавий маъданлар” ва бошқа мақолалар билан чиққан эдим. Шундан бери орада тўрт йилдан ортиқ мuddат ўтди. Комбинат яна кенгайди, қучайди, бағрида қимматбаҳо нодир маъданларни сақлаётган, саксовул, юлғун, қиёқ, турфа бута, майса-тиёҳлар билан қопланган саҳрода бири-бирдан гўзал, ярқироқ иморат, қошоналар қад кўтарди, янги конлар очилди, маданий-маърифий марказлар, спорт иншоотлари барпо этилди. Тузилма бош директори, фан доктори Қувондиқ Санақулов Ўзбекистон Қаҳрамони деган юксак мукофот билан тақдирланди, айни чоғда янги очилган Кончилик институти ректорлигидек масъул лавозим ҳам зиммасига юкланди. Икки улкан таъкилот фаолияти билан танишиб, юртимизнинг ўнлаб, юзлаб корхоналари, даромад келтирувчи бошқа манбалари, ер ости, ер устидаги беҳисоб хазиналарни, меҳнатсевар, қўли гул, бунёдкор инсонларини юракдан ҳис этиб, тўлқинланиб Ўзбекистоннинг келажаги буюк давлат эканлиги, биз ҳеч кимдан кам эмаслигимиз, кам бўлмаслигимиз, унинг раҳбари ҳамма жойда ўзига ишониб, далил ва далили, ўқтам ва ўқтир гапиришлари, ҳеч кимга сўзини бермасликлари боисини чуқурроқ англагандай бўлдим, чексиз гурур, ифтихорга тўлдим.

Наинки йилма-йил, ойма-ой кенгайиб, кўркамлашиб, улғувор бўлиб бораётган қадимий ва навқирон Кармана кўчаларидан ўтиб, икки тарафда қад кўтараётган икки, уч қаватли муҳташам биноларга маҳиё бўлиб Самарқанд – Бухоро катта трактига чиққанингизни сезмай ҳам қоласиз. Кўп ўтмай ажойиб манзарага дуч келасиз: чап томонда бир неча гектар жойни эгаллаган халқаро аэропорт, унга дахлдор илора, маъсасалар, логистика маркази, самолётлар ортиб келган юкларни керакли манзилга элгувчи ва маҳсулотларни уюқларга етказиб бераётган баҳайбат автоматизацияларга қўзғингиз тушади. Йўлдан чапда пишиқ гиштдан ишланган катта сардоба, зиналардан тушиб томоша қиладиган йўловчиларга сувнинг салқини уради. Ўнгда эса қадимий Маликработ қарвонсаройининг дарвозаси, нарироқда саройининг харобалари. Озгина юрилса замонавий тўрт юлдузли “Зарафшон” меҳмонхонаси, асрлар туташуви-

ни ҳис этасиз: қулоғингизда қарвон кўнғироқлари жангилангандай, отлар дупури, туялар пишқирити эшитилгандай бўлади.

Манбаларнинг гувоҳлик беришича, Маликработ қадимда каттагина манзилгоҳ бўлган, мағрибдан машриққа, машриқдан мағрибга йўл олган қарвонлар бу ерда бир мuddат тўхтаб, ҳордиқ олиб, мешларини ичимлик сувига, хуржунларини озиқ-овқатга тўлдириб, от, туяларини Зарафшондан қондириб сугориб, сафарни давом эттиришган.

Икки тарафга чиройли симёғочлар, ёриткичлар ўрнатилган (кечқурунлари кўзни оладиган даражада порлаб тураркан), арчалар, гуллар экилган кўчага маҳиё бўлиб, ҳамроҳим, журналист Азамат Зариповнинг мароқли маълумотларини тинглаб ЭИИЗ қароргоҳига етганимизни сезмай қолибмиз. Бир-бирига рўбарў қурилган уч қаватли икки муҳташам бино, чапдагиси “Навоий ЭИИЗ” дирекцияси, ўнгдагиси – молия, банк, божхона, солиқ, консалтинг хизматлари жойлашган бино.

Янги тузилма директори Азамат Файзиев Президентимизнинг махсус индустриал иқтисодий зоналар ташкил этиш ҳақидаги қарори моҳиятини далил, мисоллар орқали тушунтирар экан, бу ҳужжатлар яқин ва узоқ истиқболни кўзда тутиб қабул қилинганини алоҳида таъкидлади. Кейин “Навоий ЭИИЗ” макети ёнига таклиф қилиб, қуйидаги қизиқарли маълумотларни келтирди: “Эркин зонамиз учун ажратилган катта майдонда ҳозирча йигирма қўшма корхона жойлашган, яна саксонга корхона жойлаштириш имкони бор. Барча инфратузилмалар, жаҳон стандарти талабларига тўла жавоб берадиган офислар ташкил этилган. Зонамизда электротехника маҳсулотлари, телекоммуникация ас-

боҳ-ускуналари, машинасозлик, ўлчагич жиҳозлари, бутловчи қисмлар, полимер ва пластик буюмлар, доридармон ва табиий жиҳозлар ишлаб чиқариш, озиқ-овқат маҳсулотларини қайта ишлаш ва қалқолашга ихтисослашган корхоналар фаолият кўрсатади. Мана бу бўклетда Корея Республикаси, Хитой, Ҳиндистон, БАА, Сингапур, Италия, Буюк Британия инвесторлари билан тузилган қўшма корхоналар номи, қандай маҳсулот ишлаб чиқариши ёзиб қўйилган (ўқиб кўрдим: автомобиллар учун аккумулятор, электр, эмал симлари, генератор, компрессор, газ баллонлари ва бошқа

ускуналари, светодиод лампалари, эҳтиёт қисмлар; ТВ тунеллари, ADSL модемлари, планшет, компьютерлар, ноутбуклар, гигиена маҳсулотлари ишлаб чиқариш ва ҳоказолар).

— Хорижий ҳамкорлар пишиқ, пухта одамлар, шартнома тузиш, сармоя тикишдан олдин ҳамма нарсани миридан-сиригача ўрганишди, айниқса инфратузилма, бизнес хизматларига бериладиган имтиёزلарга, алоҳида, синчиқлаб эътибор беришди. Биз ҳам шунга тайёр турамиз, — деди Азамат Файзиев. — Ёнг аввал сўрашадилар: газ борми? Бор, марҳамат, текшириб кўришингиз мумкин. Ичимлик суви, техник сув борми? Бор. Қранлар қулоғини бурашимиз билан сув пишқиритиб отилади. Электр борми? Марҳамат, ана тутмалар, босиб кўринг. Телефон алоқа тармоғи? Бу муаммо эмас. Автомобиль йўли, темир йўл, ҳаво йўллари – маҳсулотларини нимада ташиб келтирмоқчисиз, олиб кетмоқчисиз – ўзингизга ҳавола. “Сизларда керакли, зарур нарсаларнинг бари муҳайё экан, ҳамма жойда ҳам бундай тўлиқ шaroит йўқ, ҳамкорлик қилсак, қўшма корхона тузсак бўлади, бошқаларга, сўраганларга ҳам айтамиз”, — деганлар ҳам бўлди.

— Ҳозир 800 иш ўрнига эгамиз, бизга ажратилган

майдонга яна саксонга қўшма корхона жойлашиши мумкинлигини аввалроқ айтган эдим. Бу яқин келажада ҳам юзлаб иш ўринлари очилди, дегани. Тобора кенгайиб бораётган, зона девори атрофидаги намунали уй-жойларни кўраёлисизми, уларда ишчи-хизматчиларимиз яшашаяпти, уларнинг ўртача ёши 30-35. Минг эшит-гандан бир кўрган афзал, — деди суҳбат асносида директор, яхшиши корхоналарни айланинлар, гувоҳ бўлинлар, беш бошқиб ўзбек моделининг қадамба-қадам амалга ошиётганига ишонч ҳосил қилинлар. “Polietilen quruvlar” қўшма корхонасига йўл олдик. Маъсулияти чекланган жамоа. 2010 йилда фойдала-

нишга топширилган, 58 киши ишларкан. Корхона ҳов-лисига киришингиз билан баҳри-дилингиз очилади. Кўркам бетон йўлакчалар, брусчатка қопламалар, ме-вали, зийнатли дарахтлар, гуллар, ҳаммаёқ саранжом-сарништа. Шўртан газ-кимё комбинати инвестиция аж-ратгач, тармоқ отиб чиққан шуьба корхона. Қарангки, раҳбари ҳам ишбилармон, ташаббускор, ҳушмуомала, назокати аёл экан – Мария Сабитова, вилоят кенга-ши депутаты, икки диплом соҳибаси – аввал Москва технология институтини, кейин Тошкент давлат иқти-содиёт университетини тутатган. Корхонага киришин-

Эркин иқтисодий ҳудудлардан хатлар

гиз билан намоиш тахтасига териб қўйилган ўнлаб катта-кичик полипропилен қувурларга қўзимиз туша-ди, бири бирдан нафис, чиройли, қордек оқ. Ҳозир нима кўп – қурилиш кўп, нимага эҳтиёж катта – қувурларга. Ўзимиз ҳам дала боғни қуришда арзимас-дек туялган, лекин керакли матоҳларни топишга қанча қийналганмиз, баъзиларини қора бозордан сўраган нар-хид олишга мажбур бўлганмиз.

Мария Эркаевна табиатда темир рудаси заҳиралари камайиб, экологик муаммолар тобора долзарб бўлиб бо-раётган шароитда кимё ва нефтькимё саноати ривожиди илмий изланиш, тадқиқотлар муҳим аҳамият касб этаётгани, бу, ўз навбатида, поли-мер саноатида кескин ўсиш юз бераётгани ҳақида гапириб берди: полипропилен қувур, туташтирувчи детал – фитинглар енгил, қулай, арзонлиги, совуқ, илқ, қайноқ су-варини осон ўтказиши, вентиляция ва ҳаво-ни тозалашда, энг муҳими, зангламаслик-да метал қувурлардан афзал турали, бун-дан ташқари, гигиена ва санитария талаб-ларига жавоб беради, зарарли токсинлар чиқармайди, товуши йўқ, титрамайди, узоқ мuddат – эллик йилгача чидаб беради. 2011

йилдан бошлаб диаметри 16 дан 63 миллиметргача бўлган кичик ўлчамли қувурлар чиқаришни йўлга қўйди. Икки-уч йил ўтгач 75 дан 110 миллиметргача бўлган катта ўлчамли қувурлар чиқара бошладик, уларнинг тури 45 тага етди. Қувурларни туташ-тиргич фитинг дейилади. 2015 йилда бозор талаб-ларидан келиб чиқиб латуни фитинглар ишлаб чиқара бошладик. Илгари латуни четдан сотиб олардик, энди ўзимизда тайёрланадиган бўлди.

Соҳа мутахассиси Фариз Латипов қувурлар чиқарадиган линияларни бирма-бир кўрсатиб, тушунтириш бериб борди. Замонавий, мураккаб машина, ускуналарнинг аксарияти хорижийки. Қувурлар учун хомашё ҳам ҳозирча четдан – Эрон, Кореядан келтириляётган экан. Қувур дона-дона грануладан тайёрланаркан. Газдан оли-надиган оқ гранула гуручдан каттароқ, дўлдан кичикроқ бўларкан, прессларда босилиб муайян шаклга келтириларкан. Термопласт-автоматнинг иш жараёнини кузатдик. Махсус оморбара муф-та, тройник, фитинглар, катта-кичик, узун-қисқа, оппоқ, силлиқ қувурлар жўнатиш учун тахт қилиб қўйилган.

2016 йилдан шиша, базальт толали, босим билан ишлайдиган мураккаб пропилен қувурлар, ла-тунли туташтиргич, фланц аралашмалли фитинг-лар ишлаб чиқариш йўлга қўйилаётган экан. М.Сабитова корхона чиқарадиган маҳсулот тўғри-дан-тўғри чет эл валютасига боғлиқлигини, баъ-зан хомашё олишда ўз валюта маблағларимиз эти-нқираб қолмаётгани, шу боис у кечикиб келаёт-гани, маҳсулот ўрнини босадиган ўз хомашёимизни чиқаришга эътиборни кучайтириш, бу борада Сур-пти кони негизда Успорт газ-кимё комбинати билан ўрнатилган алоқа яхши самара бераётгани ҳақида гапирди.

“Полипропилен қувурлар” ва Шўртан газ-кимё комбинати ўз юртимиздаги қўшма корхоналар бўлса, “Ўзавтосаноат АК” тармоғидаги корхона-лар, хусусан, МЧЖ мақомидаги “UzErgeCable”, “UzEraeAlternator” ҚҚ, “O’zminda” ХИИҚларда қўшимча равишда хорижий сармоядорларни жалб қилган ҳолда янги турдаги маҳсулотларни иш-лаб чиқариш учун модернизация ишлари амалга оширилмоқда. “O’zminda” корхонасини бориб кўрдик. Хорижий инвестициялар ҳисса қўшадиган, устав жамғармаси 2 миллион 600 минг АҚШ доллари бўлган корхона “Навоий ЭИИЗ” ишти-рокчисига айланибди. Лойиҳанинг умумий қиймати 9 миллион АҚШ доллари ташкил этаркан. 3 миллион 200 минг долларлик замонавий асбоб-ускуналарни Ҳин-дистонлик мутахассислар ўрнатишибди. “Матиз” ав-томашинасининг ташки эшик дасталари ишлаб чиқа-ришдан бошлаган корхона бугунги кунда “Дамас”, “Не-ксия”, “Кобальт”, “Ласетти”, “Жентра”, “Авео”, “Ма-тиз” машиналари учун ҳайдовчи ахборот бериб бо-рувчи ва хавфсизлик тизимига оид жиҳоз, ускуналар-ни тайёрламоқда.

Яқин-яқингача бўш, йилдоқ бўлиб ётган жойда қад кўтарган муҳташам иншоотнинг ичию ташки, цехлари-

даги ноёб, қимматбаҳо жиҳоз, асбоб-ускуна, чиқариляётган тур-фа маҳсулотлар, автомобиллар-нинг эҳтиёт қисмлари... Таассу-ротингиз, ҳайратингизни сўз бил-ан ифодалаш қийин. Ишлар бўлими бошлиғи Бехзод Қурбо-нов тушунтириш бериб борди. Қўшма корхона 2010 йил 15 мартда рўйхатдан ўтган, 2011 йилдан маҳсулот бера бошлаган. Жами 24 турдаги эҳтиёт қисмлар ишлаб чиқариб, “GM Uzbekistan” автомобил заводига етказиб бериляётган экан. Ўтган йил-нинг иккинчи ярмидан бошлаб қўшимча инвестиция эвазига “Жентра”, “Авео” автомобилла-ри учун янги авлод спидометр-лари чиқарила бошлади, улар тезликини аниқлаш билан бирга, компьютер ёрдамида ёқилги сар-фи, ташқаридаги ҳарорат, ши-налардаги босимни аниқ кўрсат-тиб беради, шунингдек, яна бир қанча электрон тизимлар билан таъминланди, узоқ йиллар хизмат қиладиган диодли ёритиш мосламалари-ридан фойдаланилди. Республикада илк бор азот гази ёрдамида пластмасса қуйиш технологияси ўзлаш-тирилди. 2017 йилда автомобиль салонини ишта ту-шириш мўлжалланган, иситиш, совутиш тизимининг бошқарув қурilmасини маҳаллийлаштириш жараёни кетаётган экан. Маҳсулотлар хили, сонини кўпайти-риш, ишлаб чиқаришни диверсификациялаш мақса-дида янги турдаги халқ истеъмоли моллари, жулма-дан, электрон соат, секундомер, спортчи вазинни аниқ-ловчи электрон тарози ишлаб чиқа-рила бошлади ва республика бола-лар спортини ривожлантириш жа-мғармасига 300 миллион сўмлик маҳ-сулот етказиб берилибди. 2012 йил-да 100 минг, 2013 йилда 160 минг, 2014 йилда 227 минг АҚШ доллари-га тенг маҳсулот экспорт қилиниб-ди, бу йилги мўлжал 250 минг дол-ларлик экан. Корхона маҳсулотлари Россия, Қозғоғистон, Туркменистон, Озарбойжон, Украина, Ҳиндистонга экспорт қилинаётган.

Юқоридаги турфа санок, қуруқ ра-қамлар сизни зериктирмаслигини, аксинча, уларнинг мағзини қақишингиз, моҳиятига етишингизни истардик. Баъзан биргина қуруқ рақам бир неча саҳифали “қўл” мулоҳазанинг ўрнини боса-ди. Экспорт қилиниб келтирилган фойда – юзлаб, минглаб АҚШ долларлари, автомашинанинг кичик бир детали замирида қанчадан-қанча инсонлар –лоийҳа-чи, муҳандис, ишчи, хизматчи, турфа мутахассислар-нинг ақл-заковати, пешона тери, заҳматлари ётибди. Машинанингизни юргизадиган калит синиб ёки йўқо-либ қолди, дейлик. Кичик бир матоҳ. Лекин уни, айна ўлчамаври, узун-қисқалиғи, қалин-юпқалиғи мос ке-ладиганини топгунча қанча сарсон бўласиз. Жиззах-дан Тошкентга Дилмурод деган йигитнинг “Нексия”-сида кетатуриб спидометр ишламаслиғи эътибор бердим. Сабабини сўраганимда, спидометр топиш муш-куллиги, Жиззахда уни тузатадиган биргина уста бор-лиғи, навбати келишини узоқ кутиш кераклигини айт-ди. “ЎзМинда”да турфа енгил машиналар учун бу эҳти-ёкхаллаб нарсга кўплаб чиқариляётганини кўрдим, иш жараёнини кузатдим. Улғубек Наимов деган йигит мах-сус кабинада спидометр тезлиги, оғоҳлантирувчи бел-гиларининг рисолатидек чиқишини кўраётган, тек-шираётган экан. “Бирор нуқсонни аниқланса, қайтара-миз, халқаро стандарт талабларига жавоб бериши ке-

рак, ахир”, — деди. Навоий индустрия-иқтисод кол-лежини тутатган 24 ёшли Дилмурод Турсунова тайёр спидометрларни чиройли қўтичаларга жойлаштираёт-ган экан, ҳар кун 550 тани жўнатишга тайёр қили-шини айтди. “Авал фақат “Матиз” эшик дастасини қўлда йиғардик, энди 20 хилдан ортиқ дастани ҳам қўл, ҳам техника ёрдамида йиғаймиз”, — деди пой-тахтда техника университетини битириб келиб ишла-ётган Фазилиддин Авулов. Йигитлар кўз ўнгимда пласт-массадан машина эшиги дастасини чиқаришди, прес-са солишди, қизитишди, совутишди, биттасини, эс-далик учун, беришди, енгил, чиройли.

Корхонада хизмат қиляётган 90 ишчининг ярмидан кўпи касб-ҳунар коллежлари битирувчилари, техника олий ўқув юртларида таҳсил олганлар ҳам анча. Ишчи, мутахассислар вақти-вақти билан Тошкентдаги Турин политехника университетиди, Корея, Ҳиндистондаги турдош корхоналарда малака ошириб келишаркан. “Ҳиндистонлик менежер Архиправа Гошнинг ўзбекча бийойидек гапириниш кўрсангиз ҳавас қилардингиз, афсус у ҳозир Тошкентга кетган”, — дейишди. Ин-глизча, русча билидиган ишчилар ҳам анча экан. “Бо-лалар тағликлари, хотин-қизлар гигиенаси маҳсулот-лари чиқаришга ихтисослашган қўшма корхонамиз ҳам бор, маҳсулотларига эҳтиёж, талаб катта, кўрамиз де-саларинг марҳамат”, — деди Бехзод қулимсираб. “Раҳ-мат, аёллар келиб кўргани маъқулроқ”, дедик биз ҳам ҳазил оҳангиди.

Санкт-Петербургда Эрмитаж залларини уч соатча айланганман. Мириқиб кўриш, тўлиқ тасаввур ҳосил қилиш учун камида бир ойча керак бўлади, дейишди. Вақти келиб, 564 гектар майдонда жойлашган, ўнлаб замонавий, турфа корхоналарни, антиқа шаҳарни кўришга узоқ мuddат керак бўлса ажабмас.

Сайди УМИРОВ
Навоий – Тошкент
“Hurriyat” учун махсус тайёрланди.

ЖУРНАЛИСТ СЎЗИ:

ТАЛҚИН, ТАҲЛИЛ, ТАНҚИД

2016 йилнинг биринчи чорагида мамлакатимиз оммавий ахборот воситаларида эълон қилинган таҳлилий-танқидий материаллар ҳақида

«Бошланиш 1-бетда»

Юрак қўри, ҳарорати билан ёзилган таҳлилий чиқишлар ҳақида сўз юритганда, "Шарқ юлдузи" журналининг жорий йилдаги биринчи сонидан ўрин олган "Зумрад диёр" сарлавҳали мақолани тилга олиш мақсадга мувофиқдир. Унда мустақиллик йилларида тарихий шаҳарларимизни ободонлаштириш, уларнинг ҳудудидаги ноёб меъморий обидаларни тиклаш, асраб-авайлаб сақлаш борасидаги, жумладан, Шаҳрисабз шаҳрида олиб борилаётган бунёдкорлик ишлари ҳақида ҳикоя қилинади.

Бундай теран мазмунли публицистик материалларни "Тулистон" журналида ҳам қўриш мумкин. Жумладан, журналининг 1-сонидан 14 январь — Ватан ҳимоячилари кунини муносабати билан "Менинг ўлим Ватан ҳимоячиси" деб номланган сарлавҳа остида давра суҳбати иштирокчиларининг фикрлари чоп этилган бўлиб, унда аскарлик либосини кийиб, эл-юрт олдидagi йигитлик бурчини адо этаётган жасур ўғлонларимизнинг ота-оналари армия хизмати фарзандларининг юриш-туриши, дунёқарши, онгу тафаккурини қанчалик ўзгартириб юборгани ҳақида фахр-ғуна ҳикоя қилинади.

"Қалқон" журналида эълон қилинган "Миллий армиямиз — ғуруримиз тимсоли" сарлавҳали публицистик мақолада эса Куролли Кучлари мизда амалга оширилаётган ўзгариш ва ислохотлар, унинг сафарларида хизмат қилиш бугунги кунда ҳар бир ёш йигит учун муқаддас орзу, шон-шараф ишига айланиши ҳусусида гап боради.

Айни вақтда оммавий ахборот воситаларида жамиятимиз тараққиётига тўқсинлик қилаётган, ислохотларни амалга оширишга салбий таъсир кўрсатаётган камчилик ва нуқсонлар, уларнинг сабаблари таҳлил қилиниб, ушбу муаммоларни ҳал этишга тегишли мутасадди идоралар ва кенг жамоатчилик эътибори қаратилмоқда.

Маълумки, истиқлол йилларида барча соҳаларда бўлгани каби таълим-тарбия соҳасидаги улкан ютуқларимиз ҳам мамлакатимиз ривожига муҳим ҳисса бўлиб қўшилмоқда. Лекин, гуруч курмакисиз бўлмаганидек, айрим жойларда бу устувор масалага, афсуски, эътиборсизлик билан муносабатда бўлиш, қоқайлик ҳолатлари кузатишмоқда. Бунинг тасдиғини "Қадрият" газетасининг 13 февраль сонида эълон қилинган "Болалар таълимидagi эътибор шуми?" сарлавҳали мақола мисолида кўриш мумкин. Ушбу мақолада Фарғона вилояти, Буйайда тумани, Тошараб қишлоғидagi мактабгача таълим муассасаси фаолиятида учраётган муаммолар кўнунчақлик билан тилга олинади.

Давлатимиз томонидан катта-катта маблағлар эвазига, эзгу мақсадлар учун барпо этилган касб-ҳунар коллежларида бутун олиб борилаёт-

ган дарслар, ўқув машғулотидаги ўқувчиларнинг қандай иштирок этаётгани, билим ва касб-ҳунар асосларини қанчалик пухта эгаллаётгани, ўқитувчи ва педагогларнинг малака ва тажрибаси, салоҳиятини ошириш бугунги кунда энг муҳим масала сифатида кун тартибига қўйилмоқда. Шу борада учраётган камчиликлар "Оила даврасида" газетасининг 25 февраль сонидagi "Ўқитувчи шевада дарс ўтса, унинг бозорчидан фарқи қандай?", Қашқадарё вилоятидаги наҳр қилинадиган "Воҳа" газетасининг 11 февраль сонидagi "Коллеж ўқувчиси дарсда эмас...", "Ўхшаш манзара: ўқувчи қизларнинг тақдир ва яна давомат ҳақида" мақоаларида, шунингдек, Қашқадарё ва Жиззах вилоятлари телерадиокомпанияларининг телеканаллари орқали 9 ва 20 январь кунлари эфирга узатилган кўрсатувларда танқид қилинган.

Республика ахборот воситаларида ёшларни "оммавий маданият" никоҳи остидаги салбий таъсирлардан асраш, турли зарарли фоядалардан огоҳ этиш, уларда гиёҳвандлик, терроризм, одам савдоси каби иллатларга қарши мустақам маънавий имунитетни шакллантириш мақсадида қўллаб мақоалар, радио ва теледартурлар тайёрланмоқда. Жумладан, "Ўзбекистон" телеканалда 18, 20 январь кунлари эфирга узатилган "Муносабат" ток-шоусида, "Қиёматга қолган қарз", "Нигоҳ" кўрсатувларида жамиятимизда ахборот хавфсизлигини таъминлаш, доимо ҳушёр ва огоҳ бўлиш масалалари ёритилиб, пул ишлаш мақсадида чет элга бориб, турли бузғунчи кучлар ва оқимлар таъсирига тушиб қолган, Покистон, Сурия каби давлатларда қабоҳат ботқоқига ботган бир гуруҳ кимсаларнинг аянчли қисмати ҳақида ҳикоя қилиниб, улардан ҳулоса чиқариш зарурлиги жамоатчилик эътибори қаратилади.

Сурхондарё вилояти, Музработ тумани ҳокимлиги наشري бўлган "Музработ" газетасининг 14 январь сонида чоп этилган "Оқ ва қорани ажрата олмаганлар" сарлавҳали мақолада, "Қарши" телеканали томонидан 14 февраль ва 5 март кунини намойиш қилинган "Қўштирноқ ичидаги байрам", "Гиёҳвандлик — аср вабоси" каби кўрсатувларда ҳам аҳоли, аввало, ёшлар жирканч ва хавфли иллатлардан огоҳ бўлишга чақирилади.

Давлатимиз раҳбари таъкидлаганидек, "...ҳозирги кунларда ҳам бизнинг таянган йўлимизга шубҳа тутдириш, кечаги даврни кўрмаган, тажрибаси етарли бўлмаган ёшларни йўлдан оздиришга, истиқлолчиларнинг маъно-мазмунини сохталаштиришга, бизни яна эски қолип ва тобелликка қайтаришга уринадиган кучлар ва ҳаракатлар кам эмас". Бу ёвуз хавфлардан халқимизни, айниқса, ҳаётий тажрибаси етарли бўлмаган ёш авлодимизни огоҳлантириш, уларга қарши мафкуравий ва инфор-

мацион кураш олиб бориш ҳар бир журналистнинг профессионал бурчи ҳисобланади.

Ушбу мониторинг натижалари чорак давомида оммавий ахборот воситаларида маънавий-маърифий маззурларга эътибор янада кучайганидан далолат бермоқда. Айниқса, ўзлтигимиз тимсоли, онгу тафаккуримиз, маънавиятимиз асоси саналган она тилимизга муносабат ҳақидаги материаллар кўпайиб бораётгани диққатга сазовордир. Хусусан, "Ёшлар" радиоканалида 17 январда эфирга узатилган "Мен ва одамлар" дастурида мамлакатимизда давлат тилини қонунда белгиланган асосда янада раванқ топтириш борасида амалга оширилаётган чора-тадбирлар билан бирига, жойларда ўзбек тилининг бугунги юксак ўрни ва аҳамиятини пайсатирадиган, чаласаводлик, имло хатолари билан ёзилган афиша ва рекламалар, автоуловлардаги ёзувлар танқид қилинади.

Шу ўринда афсус билан айтиш керакки, айрим матбуот нашрларимизда ҳам тил қоидаларини билиб-билмасдан бузиш ҳолатлари учраб қолмоқда. Масалан, айрим мақоалар сўнгиди муаллифнинг исми ва фамилиясини ёки ЎзА номидан кейин нукта қўйиши ўзига хос "ғала-ти машҳур"га, яъни ҳаммага маълум хатони қоидага айлантиришга уриниш ҳолатлари кузатилади. Ҳолбуки, мактаб дарсликлариди "туғалланган фикрни ифода этиладиган" деган сўнг нукта қўйилади" жумлан қоида бор. Аёнки, ЎзА ҳам, муаллифнинг исми-фамилияси ҳам туғал фикрни ифода этмайди. Улар фақат номни билдиради, ҳоло.

Баъзи нашрларимизда эса "она юрт", "она Ватан", "талаба ёшлар", "ўқувчи ёшлар" каби иборалар таркибидagi сўзлар ўртасига ўринсиз равишда чизикча (дефис) қўйиб ёзишдек жиддий камчилик кузатишмоқда.

Кейинги пайтда атроф-муҳит муҳофазаси, ободончилик масалалари ҳам оммавий ахборот воситаларимизнинг диққат марказида бўлиб келаятгани таъкидлаш лозим. Хусусан, "Тошкент оқшони" газетасининг 18 февраль сонида чоп этилган "Бир келиб кетинг маҳалламизга..." сарлавҳали мақолада пойтахтимизнинг айрим маҳаллаларидаги ноҳуш ҳолатлар, коммунал хизмат кўрсатиш, турар-жой масислари озодлигини таъминлаш борасидаги муаммолар фотолариди орқали ёритилган.

Қайд этиш керакки, кўп қаватли уйларда истиқомат қиладиган аҳолига кўрсатилаётган коммунал хизматларнинг сифати ҳақида ҳам танқидий материаллар бериб боришмоқда. Хусусан, электр, газ ва ичимлик суви таъминотидаги узилтишлар, коммунал хизмат соҳасидаги бошқа муаммолар ҳақида оммавий ахборот воситаларида туркум материаллар эълон қилини. Айниқса, "Тошкент" телеканалда, Бухоро ва Навоий вилоятлари телерадиокомпанияларида "Оқиқ мулоқот" мавзусида эфирга

узатиб келинаётган кўрсатувларни алоҳида қайд этиш лозим. Мазкур кўрсатувларда тилга олинган муаммоларга бевосита студияда раҳбар ҳодимларнинг эътибори қаратилаётгани, танқидий лавҳалар, уларда кўтарилган масалалар тегишли шаҳар ва туман ҳокимлари, мутасадди ташкилотлар раҳбарлари иштирокида таҳлил этилаётгани томошабинларга манзур бўлмоқда.

"Самарқандский вестник" газетасининг 13 февраль сонидagi "Қолда в СВП будут свет и тепло?" сарлавҳали мақолада коммунал хизмат соҳасидаги камчиликлар танқид қилинган. Одамлар ўртасида соғлом турмуш тарзини қарор топтириш, оналар ва болалар саломатлигини мустақамлаш, соғлом ва баркамол авлодни вояга етказиш мақсадида юртимизнинг энг чека қишлоқларида ҳам замонавий қишлоқ врачлик пунктлари барпо этилаётгани, аммо уларнинг базиларида электр, газ ва иситиш тизими фаолияти талаб даражасида эмаслиги мутасадди ташкилотлар эътибори қаратилган.

Самарқанд вилояти ҳокимлиги наشري бўлган "Зарафшон" газетасининг 12 март сонида эълон қилинган "Ковлашда усталар, таъмирда четдалар" сарлавҳали мақолада Самарқанд шаҳридаги айрим йўлларнинг бугунги аҳоли танқид қилинган. Бу мавзу "Андижоннома" газетасининг 16 январь сонида чоп этилган "Резина этик кийовинг" сарлавҳали мақолада ҳам ўз аксини топган. "Қашқадарё" газетасининг 28 январь сонидagi "Бели оғримаганнинг нон ейишини қўр ёки яна "стойнка"лар ҳақида" сарлавҳали мақолада жамоат жойларидаги автомобиллар тўхташ масканларида юзага келаятган қонунбузарлик ҳолатларига эътибор қаратилган.

Бухоро вилоятининг "Истиқлол" телеканалда 7 январда эфирга узатилган "Солиқ қонунчилиги бир назар" кўрсатувиди пластик карточкалар билан савдо қилиш масаласидаги муаммоларга диққат қаратилган. Унда жойлардаги бозор ва савдо дўконларида пластик карточкалар билан харид ҳақини қабул қилиш пайтида асоссиз равишда қимматлаштириб юбораётган "удлабурон"ларнинг қилмишлари ҳақида фикр юритилиб, бундай ҳолатларга қарши олиб борилаётган чора-тадбирлар тўғрисида хабар берилади. Айни вақтда бу борадаги камчилик ва қаллобчиликнинг олдини олишда хариддорларнинг қатъияти, ўз ҳақ-ҳуқуқларини яхши билиб, уларни қаттиқ ҳимоя қилиши, ҳар томонлама фаол бўлиши лозимлиги таъкидланади.

Маълумки, сўнгги пайтларда мамлакатимизда босқичма-босқич жорий этилаётган электрон ҳукумат тизими ривожлантиришга оид меъёрий-ҳуқуқий база давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари фаолиятининг очиклиги ва самардорлигини таъминлашга хизмат қилмоқда. Хусусан, аксарият давлат ташкилотлари Ин-

тернет тизимидаги ўз веб саҳифаларига эга бўлиб, улар орқали халқимизга кенг миқёсда зарур ахборотлар тақдим этилмоқда.

Аҳоли энг кўп мурожаат қиладиган давлат бошқаруви органларидан бири маҳаллий ҳокимликлар ҳисобланиб, бугунги кунга келиб юртимиздаги барча вилоят ва шаҳарлар ҳокимликлари ўз расмий сайтига эга. Бироқ айни пайтда уларнинг аксарияти номигагина фаолият юритаётгани кузатишмоқда. "Правда Востока" газетасининг 17 февраль сонида чоп этилган "Сайти не ради галочки..." сарлавҳали мақолада Тошкент, Жиззах, Самарқанд, Сирдарё ва Андижон вилоятлари ҳокимликлари сайтларидаги маълумотлар таҳлил қилиниб, бу борадаги муаммо ва камчиликлар атрофлиқа ёритилган.

Ўзбекистон Республикасининг "Жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаатлари тўғрисида"ги қонуни фуқароларнинг давлат органларига мурожаат этиши тартибини янада такомиллаштиришга қарамасдан, бу соҳада ҳам айрим камчиликларга йўл қўйилаётгани "Самарқандский вестник" газетасининг 6 январь сонида чоп этилган "Рассмотрели и решили, но только..." на бумаге" сарлавҳали мақолада ўз ифодасини топган. Унда Булунгур тумани ҳокимлигида фуқароларнинг ариза ва шикоятлари ҳатто 40 кун давомида ҳам қўриб қичилмагани аниқ мисоллар орқали баён қилинган.

Тўй ва маъракалар — миллатимизга хос азалий қадриятлардан бири. Жорий йилнинг дастлабки чорагида оммавий ахборот воситаларида тўйларимиз, оилавий маросимларимизнинг миллий аҳамиятига мисоллар баён қилинган. Тўй ва маъракалар — миллатимизга хос азалий қадриятлардан бири. Жорий йилнинг дастлабки чорагида оммавий ахборот воситаларида тўйларимиз, оилавий маросимларимизнинг миллий аҳамиятига мисоллар баён қилинган. Тўй ва маъракалар — миллатимизга хос азалий қадриятлардан бири. Жорий йилнинг дастлабки чорагида оммавий ахборот воситаларида тўйларимиз, оилавий маросимларимизнинг миллий аҳамиятига мисоллар баён қилинган.

Юқорида келтирилган мисоллар жамиятимизда туб демократик янгиланиш ва модернизация жараёни янги босқичга кўтарилаётган ҳозирги вақтда оммавий ахборот воситалари ҳаётийн ичига тобора чуқур кириб бораётганидан далолат беради. Бу ҳақда сўз юритганда, Президентимиз Ислом Каримовнинг "Юксак маънавият — енгилмас куч" китобида баён қилинган қуйидаги фикрларини эсга олиш ўрнили бўлади деб ўйлаймиз: "Бугунги кунда ҳар қайси матбуот ҳодими касб маҳоратини эгаллаш билан бирига, ўз ҳаётий принципларига ҳам эга бўлиши, ҳақиқат учун курашишга нитилиши, шу йўлда қатъият ва шижоат кўрсатиши, дунда қилиб айтганда, виждон амри билан яшашини замоннинг ўзи талаб қилмоқда".

Мана шундай ҳаётий муносабат бугунги кунда ҳар бир журналистнинг фаолиятида асосий мезонга айланиб бораётгани эътиборлидир. Келгусида бундай нитилиш ва ҳаракатлар янада кучайишига ишонамиз. Бу борада мазкур мониторинг натижаларининг ижодий жамоларида, ҳамкасбларимиз ўртасида муҳокама қилиниб, улар юзасидан тегишли амалий ҳулосалар чиқарилиши ҳам муҳим аҳамиятга эга бўлади, деб ўйлаймиз.

Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмаси қошидаги Мониторинг гуруҳи

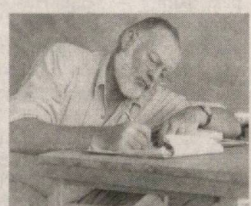
» Машҳур журналистлар ҳаётидан

УЛАР ҲАҚИДА БИЛАСИЗМИ?

Эрнест Миллер Хемингуэйни танганидиган адабиёт мухлиси бўлмас керак. У америкалик ёзувчи, журналист, Нобель мукофоти лауреати.

1899 йил 21 июлда Чикагонинг Оук-Парк шаҳарчасида шифокор оиласида дунёга келган. Отаси уни табиатга, табиётга қизиқтиради, келажакда касбини эгаллашни истади. Эрнест саккиз ёшидаёқ қўлб дароҳтлар, гуллар, қўшлар, баликлар ва ҳайвонлар номини ёддан биларди. Мутулаа унинг севишли машғулоти эди. Болалигиданоқ соатлаб ўтириб, тарихий асарларни ўқирди. Эрнест бобоси сўзлаб берадиган ҳикояларни жон қўли билан тингларди. Бу ёрқин хотиралар кейинчалик унинг асарларига асос бўлган бўлса ажабмас.

Бўлажак ёзувчи ўқувчилик пайтлари "Скрижаль" (лаҳжа маъносиди) мактаб журналида чоп этилган "Суд Мани" (шимоли урф-одатлари ва ҳинди фольклори ҳақидаги) ишоси билан журналистика ва ёзувчиликка илк қадамни ташлайди. Журналининг кейинги сониди эса бокс мусобақасининг яширин ва қоратилган айланиган ҳижоатлари тўғрисидаги "Ҳамма гап терининг рангиди" ҳикояси чоп этилади. Кейинчалик

спорт мусобақалари ва концерт дастурларидан репортажлар ёзди. Унинг Оук-Паркдаги оқшунлар ҳаётига бағишланган истеҳзоли репортажи анча шов-шувё сабаб бўлади. Бу даврга келиб Эрнест келажакда ёзувчи бўлиш учун аниқ қарорга келган.

Мактабини тугатгач, ота-онаси ҳар қанча ундамасин, у университетга ҳужжат топширмади. Канзас-Ситида бориб, маҳаллий газетасида ишга кирди. У шаҳарнинг кичик бир туманидаги хабарчи билан таъинланди. Мазкур таъини олишга масъул қилиб тайинланди. Ёш мухбир қиморбозлар, кўча безорилари, ёлланма қотиллар, фирибгарлар билан дуч келди, фаёқуллода воқеа-хонасалар, ёнган ва қамқохоналарни ўз кўзи билан кўрди. Бўлажак ёзувчи шу орқали инсон хатти-ҳаракатларини кузатган, ўрганган ва тушунишга ҳаракат қилган. Буларнинг ҳаммаси унинг хотирасида муҳрланди ва кей-

инчалик ҳикояларидаги сюжет ва диалогларга кўчади. Асарларидаги воқеаларнинг ривожланиб бориши, услубининг шаклланишига ана шу давр пойдевор бўлган. Газеталар муҳаррирлари уни аниқ ва дунда тил билан ёзишга, сўзини исроф қилмасликка ўргатди.

Хемингуэй бир неча йил Европада бўлди, биринчи жаҳон урушида қатнашди.

1919 йил 21 январда юртга қаҳрамон бўлиб қайтди. Барча марказий газеталар у ҳақда материаллар берди. Орадан бир йил ўтиб, у Канаданинг Торонто шаҳрига боради ва журналистик фаолиятини давом эттиради. "Торонто стар" газетаси бош муҳаррири ёш мухбирга ўзини қизиқтирган ҳар қандай мавзуда ёзиши мумкинлигини айтади. Бу имконият Эрнестнинг касбий салоҳияти аниқлашга имконият таъминлаш таҳлилий-танқидий, мулоҳазали мақоалаларини ёзишига сабаб бўлди. Унинг "Қўчиб юрчи картиналар кўргазмаси", "Соч-соқоли бенуи олдирини ҳаракат қилинг" (унда сноби, яъни буржуа аристократик тартиб-қоидаларга кўр-кўрона эргашувчи олифталар ҳажв қилинган) мақоалалари жамоатчилик орасида анча баҳс-мунозараларга сабаб бўлади. Кейин-

роқ эса уруш, уруш қатнашчилари, босқинчилар тўдаси ва нодон амалдорлар тўғрисида жиддий материаллар ёзди.

Сўнгра Эрнест Оук-Паркдан Чикагога қўчиб кетади. Бу ерда "Торонто стар" нашри билан ҳамкорлигини давом эттириш асосида "Cooperative Commonwealth" журналига муҳаррирлик қилади.

1921 йил 3 сентябрда Эрнест ёш пианиночи Хэдли Ричардсонга уйланиб, у билан Парижга кетади. Францияда бўлиши учун кўндан орзу қиларди. Янги оила таъминоти учун Эрнест кўп ишлаш лозим эди. У узоқда бўлишига қарамай, ўзи ҳамкорлик қилаётган "Торонто стар"га ҳар ҳафта ҳикоя ва очерклар жўнатиб турарди. Таъриқлар ундан европаликлар ҳаётини ақс эттирувчи лаҳзалар кутарди. Бу эса Эрнестга турли мавзудagi очерклар ёзиш имконини берди. У америкалик сайёҳлар, машаатлараст ёшлар ва урушдан кейинги Европанинг арзон овунчоққа ўч одамлари ҳақида "Мана, Париж қанақа", "Америкалик боема (муҳтожликда кун кечирувчи зиллар) Парижда" сингари очерклариди ақс эттиради.

1930-йиллар бошида Хемингуэй АКШга қайтиб, Фло-

рида штатидаги Ки-Уэст шаҳарчасида яшай бошлади. Бу ерда баллиқчилик билан шуғулланиб, яхтасида Баам ороллари, Кубага саёҳат қилади.

1932 йилда унинг буқалар жангига бағишланган "Чошгоҳдан сўнги ўлим" романи чоп этилиб, бестселлерга айланди ва Хемингуэйнинг америкалик "биринчи рақамли ёзувчи" мақомини янада мустақамлади.

1949 йилда ёзувчи Кубага қўчиб келади ва адабий маҳоратини янада оширади. Шу ерда унинг "Чол ва денгиз" романи дунё юзини кўрди. 1953-1954 йилларда у ушбу романи учун ҳам Нобель, ҳам Пулитцер мукофотларини қўлга киритди. Орадан икки йил ўтиб, 1920-йиллар Париж ҳаётини ақс эттирган автобиографик романи "Сен билан ҳамма ҳам бирга бўлавермайдиёган байрам"ни ёзишга киришади. Ушбу асар ёзувчининг вафотидан сўнг чоп этилди. 1960 йилда Хемингуэй Кубадан АКШга қайтди.

Буюк ёзувчи ўта таҳликали даврда яшади ва мураккаб ҳаёт йўлини босиб ўтганга қарамай, ўзидан ана шундай қимматли адабий мерос қолдирди.

Х. ФАЙЗИЕВА тайёрлади.

» Янги китоб

СПОРТ ЖУРНАЛИСТИКАСИ РИВОЖИГА ХИССА

— Бугун мен яна битта медаллик бўлдим. Иккитта биринчи, битта иккинчи, битта учинчи ўринлик медалларим бор эди. Энди бешта бўлди. Зўр кураш тушим, а? Устоз мени мақтади. Кейинги мусобақага яна яхшилаб тайёргарлик кўришим керак экан.

— Мен иккинчи ўринни олдим, лекин кейинги сафар, албатта, сендан ўтиб кетаман. Ҳозир уйга борсам онам ютуғимни кўриб, "полвон ўғлим мени" деб эркалайди. Менга бу жудаям ёқади.

Йўлда кетаётиб, жажжи болакларнинг суҳбатини эшитиб, кўнглимизда фажр ҳисси йвонди. Мустақиллик йилларида юртимизда спорт соҳасини ривожлантириш давлатимиз ижтимоий сийбатининг муҳим йўналиши даражасига кўтарилиши ёшларга қанот бағишламоқда. Мамлакатимиз сарҳадларида ҳар қандай спорт тури билан шуғулланиш имкони бор. Хоҳиш бўлса қийос.

Ўзбекистон спортини ривожлантиришда иқтидорли ёшларни кашф қилиш, уларнинг ютуқларини намуна сифатида кўрсатиш ва рағбатлантириш мақсадида фаолият юритадиган спорт журналистикаси муҳим омиллардан биридир. Бу йўналишда ҳам қатор ишлар амалга оширилмоқда. Яқинда Юлдуз Ортиқованинг олий таълим муассасалари журналистика факультетининг талабалари ҳамда соҳа мутахассисларига маълумланган спорт журналистикасининг аҳамияти, моҳияти, таъминоти таҳлил қилиш, унинг журналистикадаги ўрни, йўналиши ва жанрларининг ўзига хослигини соҳа мутахассисларига тушунтириш мақсадида ёзилган қўлланмаси чоп этилди.

мазмунли ўтказиш лозимлиги ҳақида сўз юритилади, беҳуда чираниш, даб-дабозликка кенг қўйиш масалалари жамоатчилик муҳокамасига ҳавола этилади.

Ҳозирги кунда шаҳар ва қишлоқларимизда автомобиллар тобора кўпайиб бораётгани ҳеч кимга сир эмас. Таҳлиллар шуни кўрсатмоқдаки, ҳайдовчилар томонидан йўл ҳаракати хавфсизлиги қоидаларини бузиш ҳолатлари тез-тез содир этилмоқда. Бунинг натижасида кўнглисиз воқеалар, ҳатто фожиали ҳолатлар юз бермоқда. Наманган вилоят телерадиокомпаниясининг "Агар огоҳсен..." Самарқанд вилоят телерадиокомпаниясининг "Талқин", Андижон вилоят телерадиокомпаниясининг "Хушёрлиқни унутманг!" дастурлари, "Тошкент" радиоканалининг "Бевосита мулоқот" каби эшиттириларида айнан шу долзарб масала бўйича журналистлар, йўл ҳаракати хавфсизлиги идораси ходимлари, оддий ҳайдовчи ва йўловчиларнинг фикрлари баён қилинган.

Бугунги кунда ҳаётимизда баъзан учраб турадиган фирибгарлик ва порахўрлик каби иллатлар, уларнинг олдини олиш масаласи ҳам журналистларимиз назаридан четда қолмапти. "Сурхон ёшлари" газетасининг 16 март сонидagi "Бозорнинг бузилган "посанги"си ёхуд тадбиркорга нега тўқсинлик қилинди?", "Адолат кучи" газетасининг 10 март сонидagi "Поликлиникадаги "сирли учбурчак", "Истеъмолчи-Потребитель" газетасининг 24 февраль сонидagi "Бозордаги озорлар" сарлавҳали мақоаларда бу мавзу ҳаётий мисоллар билан, ҳуқуқшунос мутахассисларнинг ҳулосалари асосида ёритилган.

Қорақалпоғистон Республикаси телерадиокомпанияси томонидан 15 январь кун эфирга узатилган "Айдилик айнаси" кўрсатувиди ҳам содир этилган жиноят бўйича суд ҳукмидан, оидил жазодан тўғри ҳулоса чиқариш, тўғри йўлга қайтиш учун берилган имконият — Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганнинг йигирма уч йиллиги муносабати билан амнистия тўғрисидаги Олий Мажлис Сенатининг қарори ва унинг ижроси тўғрисида фикр юритилади.

Шоҳсанам КОМИЛОВА

БАҒРИКЕНГЛИК НАМУНАСИ

» ШАРХ

Бир мамлакатда истиқомат қилаётган турли миллатлар ва элатлар орасидаги ҳамжиҳатлик, аҳиллик ҳаммаша ўша юрт учун муҳим ҳаётий омил ҳисобланади. Зеро, XXI асрга келиб, баъзи давлатларда миллий-этник муносабатларда зиддиятларнинг юзага келиши оғир оқибатларга олиб келаётганини ҳаммамиз яққол кўриб турибмиз.

мулоқотлар уюштирилган. Истиқлол йилларида миллатлараро тотувликни мустақамлаш борасида эришилган ютуқлар "Ўзбекистон — умумий уйимиз" альбом-китоби, "Ўзбекистон Конституцияси — буюк келажагимиз кафолати", "Мустақил Ўзбекистонда миллатлараро муносабатлар ривожини", "Ўзбекистон — бағрикенг диёр" сингари тўпламларда яққол акс эттирилди. Бундай эгу ишлар-

лидаги «Нурли жол», арман тилидаги «Апага», корейс тилидаги «Коре Синмун» газеталари мисол бўла олади.

Миллий маданият марказларининг эзгу савий-ҳаракатлари туфайли юртимиздаги аксарият халқларнинг янги йил, далага кўш чиқариш, экин-тикин мавсуми билан боғлиқ азалий расм-русумлари, ҳосил ва гул байрамлари қайта тикланди. Жумладан, русларнинг масленица, грузинларнинг ртвели, чинларнинг чунцзе, корейсларнинг оволь-тано ва соллар, уйгурларнинг сайил, бошқир ва татарларнинг сабантуй, крим татарларнинг хедерлез, арманларнинг вардавар, яхудиеларнинг рош-а-шана сингари айёмлари ҳар йили нишонланиб келинмоқда. Бу муайян миллат маданиятини ривожлантириш билан бир қаторда, ёшларимизни бошқа халқлар маданиятига ҳурмат руҳида тарбиялашда ҳам муҳим аҳамият касб этиши шубҳасиз.

Табиийки, диёримизда умргузаронлик қилаётган турли миллат вакиллари ўзларига қўрсатилаётган бекиёс ғамхўрликларга жавобан давлат бошқаруви ишларида, ижтимоий-иқтисодий ҳамда маданий ҳаётда фаол ва эркин қатнашмоқдалар. Чунончи, бугунги кунда сенат аъзолари, Олий Мажлис Қонунчилик палатаси ҳамда маҳаллий кенашлар депутатлари, йирик корхона ва ташкилотлар раҳбарлари орасида ҳам турли миллат вакиллари кўриб турибмиз. Шаҳар-кишлоқларимиздаги кўплаб ўзини-ўзи бошқариш органлари эса рус, татар, қирғиз, қozoқ, украин, арман, тожик ва бошқа миллатта мансуб оқсоқоллар раҳбарлик қилишяпти.

Шунинг билан айтаётган бўлса, мамлакатимиздаги миллатлараро тотувлик ва барқарорлик ҳоризлиқ сиёсатчилар томонидан юксак баҳолаб келинмоқда. Европада Хавфсизлик ва Ҳамкорлик Ташкилотининг оз сонли миллатлар бўйича собиқ Олий Комиссари Кнут Воллбек Байналмилал маданият марказида бир неча бор меҳмон бўлди. У юртимизда турли миллат вакиллари қўриб, бу тажрибани бошқа давлатларга ҳам ёйиш керак, деган фикрини билдирди. Албатта, бу бежиз эмас. Дунёда миллий-этник муносабатлар тобора мураккаблашиб, ҳатто энг илгор давлатларда ҳам оз сонли миллат вакиллари камситиш, ҳўрлаш ва сиқиб чиқариш ҳолатлари кузатилаётган даврда турли миллат ва элат вакиллари ягона оиладек аҳил ва иноқ яшаётган Ўзбе-

кистон чиндан ҳам бошқаларга намуна бўлишга муносиб.

Вашингтондаги Ж.Хопкинс номли университет қoшидаги Марказий Осиё ва Кавказ институтининг етакчи эксперти Аффаб Қазии шундай дейди: «Мен катта ишонч билан айтаманки, Ўзбекистон ҳаёндаги энг бағрикенг мамлакатдир». Мисрдаги етакчи нашрлардан «Ал-Ахбор» газетаси «Ўзбекистон: миллий тотувлик тажрибаси» мақоласида «Ўзбекистондаги миллатлараро тинчликни таъминлаш модели энг юксак баҳога лойиқ. У араб дунёси учун яхши намуна бўлиши мумкин», деб ёзади, «Диний бағрикенглик ва миллатлараро ҳамжиҳатлик бoбида Ўзбекистон Франция учун ҳам намуна бўлиши мумкин», деб таъкидлайди Версал шаҳри мэри, Франция парламенти куйи палатаси — Миллий ассамблея депутаты Этьен Пинте.

Бундай самимий дил изҳорлари ва ҳолис эътирофлар ҳар биримизнинг қалбимизга гурур бағишлаши табиий. Ўз навбатида, бу зиммамизга умрбоқий қадриятларимиз, айниқса, олижаноблик ва бағрикенглик каби инсоний қадриятларни асраб-авайлаш масъулиятини ҳам юклайди. Ўзини шу табарруқ замин фарзанди деб билган бошқа юртдошларимизни ҳам буюк келажагимиз йўлида бирлаштишга ундайди. Барчамизни ягона Ватанимиз ҳисобланмиш Ўзбекистоннинг бахт-иқболи ва истиқболи учун қайғуришга, аждоқларимизга муносиб ворислар бўлишга, миллий қадриятлар ва анъаналарни мудом такомиллаштириб, уни келгуси авлодларга мерос қилиб қолдиришга чорлайди.

Инсоният учун энг катта бойлик тинчликдир, тинчликнинг манбаи эса аҳиллик ва ҳамжиҳатликдир. Ўзаро тотувлик ва дўстлик, бағрикенглик ва инсонпарварлик таъминлари барқарор гўшадагина инсон эмин-эркин яшайди, ҳар қандай орузсига эришади. Шу жиҳатдан қараганда, бизнинг энг катта бойлигимиз, энг асосий ютуғимиз, Ўртбошимиз уқтирганидек, аввало, Ватанимиз осмонининг мусоффолиги, жамиятимизда ҳўм сураётган миллатлар ва фуқаролараро аҳиллик ва ҳамжиҳатлик, дўстлик ва бирдамлик муҳитидир. Бундай бебаҳо неъматларнинг қадрига етиш ҳамда турли миллат ва элатлар вакиллари бир оила фарзандларидек аҳил-иноқ яшаётган Ватанимизни кўз қорачиғидек асраб-авайлаш, кимлигимиздан қатъи назар, барчамизнинг муқаллас бурчимиздир.

Абдураҳим АЗИМОВ

» Бу турфа олам

ДАРОМАД НЕГА БИР ХИЛ ЭМАС?

Ёдингизда бўлса, аввалроқ эркаклар ва аёлларнинг иш унумдорлиги тўғрисида маълумот бергандик. Унда бир хил вазифа бажарадиган икки жинс вакилидан аёл унумли ишлаши ҳақида гап борганди.

Қарангки, шундай бўлса-да, улар топадиган даромад тенг эмас экан. Социологлар бунинг икки сабабини аниқлашди: биринчидан, юқори ҳақ тўланадиган иш ўринларида улар номуносив тарзда бўлиб, эркаклар сони анча кўп. Иккинчидан, аёлларнинг кўп вақтини оладиган уй юмушлари, болалар ва кексалар парвариши учун ҳақ тўланмайди.

Тараққиёт натижасида гендер тенгчилигидаги фарқ таълим ва ҳаёт давомийлигига ҳам таъсир этди. Ўқимишли аёллар сони 1991–2010 йиллар оралиғида 33 фоиздан 91 фоизга ўсган. Аммо иш билан банд аёллар эркакларга нисбатан 30 фоиз кам. Бу фарқ Осиёнинг бир қанча ҳудудлари, Лотин Америкаси, Яқин Шарқ ва Африкада жуда кўзга ташланади.

Сиёсат вакиллари орасида аёллар 14 фоизга ўсган, аммо ҳукумат ва парламентда улар 25 фоизни ташкил этади. Айрим мамлакатлар, хусусан, Гаити ва Қатар сиёсий раҳбарлик ўринларида бирорта ҳам аёл йўқ. Олимлар фикрича, давлат бошқарувида аёллар сонининг камлиги улар манфаатлари юзасидан нотўғри қарорлар қабул қилинишига олиб келиши мумкин.

Жаҳон банки ва Халқаро меҳнат ташкилоти ҳамкорлигида 150 давлатнинг 1990–2010 йиллардаги кўрсаткичи бўйича тадқиқот ўтказилди. Унда гендер тенгсизлиги қобилият, тирикчилик воситаси (бандлик), маҳаллий ҳукумат ва парламентдаги вакиллик ўрни категорияларида кўриб чиқилди. Социологлар эркаклар ва аёллар ҳуқуқини тенглаштириш учун "ўйин майдони"ни бараварлаштириш керак, дея таъкидлашмоқда. Бунга сиёсий қарорлар қабул қилинишидан тортиб, болаларга ғамхўрлик қилиш, ишга қабул қилишдаги мослашувчанлик, гендер квотаси ва бошқалар кирди.

СОМОН ЙЎЛИДАГИ ЯНА БИР САЙЁРА

Сербия, Австрия ва Франциялик астрономлар Сомон йўлида онгли мавжудот яшайдиган яна бир жой бор, дея тахмин қилишмоқда. Уларнинг фикрича, Галактика гаришчи кеккароғида ёши Кўшдан кичикроқ юлдуз ва унда Ердаги каби ҳаёт бор.

Шу маълумотларнинг ўзиёқ нега мазкур сайёрани кидириш ишлари ҳалигача муваффақият қозонмади, деган саволни туғдиради. Ўтказилган моделлаштириш ишларидан кўринадик, ушбу юлдузнинг ёши уч миллиард йилга тенг ва Галактика марказидан 16 килопарсек масофада жойлашган. Кўшнинг ёши эса 4,6 миллиард йил бўлиб, марказдан 8,5 килопарсек узоқликда турибди.

Астрономлар компьютер ёрдамида ўтказган моделлаштириш Сомон йўлининг юлдузлар ва экзопланеталарни изоляцияловчи эканини қўрсатди. Бундан ташқари, олимлар ушбу тадқиқот орқали Галактикада ҳаёт пайдо бўлиши учун ўн миллиард йил керак бўлишини аниқлашди.

Интернет материаллари асосида Х.АХМАДЖОНОВА тайёрлади.

1991 1991 2016

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ТАШҚИ ИҚТИСОДИЙ ФАОЛИЯТ МИЛЛИЙ БАНКИ

2016 йилнинг 11 мартдан жисмоний шахсларнинг пластик карточкалари учун тўланадиган фоиз ставкаларининг ошганлигини маълум қилади:

«Пенсионерлар учун пластик карточка» (миллий валютада)

» Фақатгина пенсия маблағларини ким қилиш учун очилади;

» Карточкани очиш ва унга хизмат кўрсатиш, шу жумладан, ахборот (sms, web ва ivr) хизматларини кўрсатиш, қўшимча ҳақсиз амалга оширилади;

» Фоиз ставкаси йиллик — 22 %;

» Фоизларни тўлаш ҳар ойда амалга оширилади.

Жамғармаларининг бошқарилишини бизга ишониб топширганлар фаровонлиги учун ўзимизни масъул деб ҳисоблаймиз!

Қўшимча маълумотларни 235-42-83, 234-14-14 телефонлари орқали ёки Банкнинг исталган бўлим/филиалидан олишингиз мумкин.

www.nbu.com

Reklama

Хизматлар лицензияланган.

Тошкент шаҳар Яққасарой туман ҳокимлиги томонидан рўйхатга олинган «RuArt» масъулияти чекланган жамияти (гувоҳнома рақами № 4563-11, 2009 йил 22 май) 2016 йил 1 майдан ўз фаолиятини тугатаётганини маълум қилади. Даво ва мувожазлар Миробод кўчаси, 6-уйда қабул қилинади. Тел.: 215-55-06.

ХИТОЙ ЎСИМЛИКЛАРИНИНГ ШИФОБАХШЛИГИ

Жон Иннес маркази тадқиқотчиларининг маълум қилишларига, Хитой халқ табиатида қўлланилувчи Байкал қалпоқдори номи билан машҳур ўсимликда жигар ва саратон хасталиқларига қарши курашувчи моддалар борлиги аниқланди.

Тадқиқотлар шунини кўрсатмоқдаки, ўсимлик илдизидидаги флавоноид моддаси вирусларга қарши ва антиоксидантлик хусусияти билан саратон хасталиқлари ҳужайраларини нобуд қилиб, соғлом ҳужайраларни сақлаб қолар экан. Хайвонларда тажриба ўтказилганда флавоноид моддаси шийша жараёнини тўхтатгани маълум бўлди.

Шунини қизиқтири, флавоноидларнинг воғонини ва байкал моддалари гуруҳлари бирикмалари тўзилишига кўра шунга ўхшаш моддалардан ўзига хослиги би-

лан ажралиб туради. Уларда флавоноидлар синтезида доимо қатнашадиган гидроксиол гуруҳи мавжуд бўлмаса ҳам, бу бирикмаи узиб ташлайдиган фермент ҳозирча аниқланмаган.

Кимёгарлар турли биокимёвий реакцияларнинг воғонини ва байкал синтезидаги ролини мунтазам ўрганиб бормоқда. Хайвонларда ўтказилган текширувлардан маълум бўлдики синтезларнинг тезлашуви гормонлар балансини яхшилайдди. Бу бирикма ишларни қайтариш хусусиятига ҳам эгадир.

Олимлар биокимёвий йўл билан флавоноидлар синтезидан фойдали моддалар олиш орқали замонавий дори-дармонлар ишлаб чиқарилиши йўлга қўйилади, деб ишонч билдирмоқда.

ДНК МОЛЕКУЛАСИНING РАҚАМЛИ ТАСВИРИ

Агар ДНК ахбороти мукамал бўлса Рақамли маълумотлар бир неча минг йил сақланиши мумкин, дейишмоқда Вашингтон университетининг олимлари.

2020 йилга келиб рақамли маълумотларнинг тахминан ҳажми 44 триллион гигабайтга етади. Бу 2013 йилги кўрсаткичдан ўн марта кўп демакдир.

ДНК кодининг таржимаси орқали олимлар кейинчалик молекулаларни ҳам ҳисоблаш муаммосини ҳал қилишди. Бу эса нуклеотид издошлар тасвири ДНК синтетик фрагмент бўйича тўртта файлни муваффақиятли қодлаштириш имконини берди. Тадқиқот доирасида олимлар аввалга нуклеотид комбинацияси — адеин, гуанин, цитозин ва тиминлар бўйича бинар коднинг таржи-
ма қилиб ДНК маълумотини ўрганишди. Шундан кейин улар қиритилган маълумотларни ўзига сақлайдиган сунъий ДНК ихтиро қилдилар. Файлларнинг охири ва бош-ланишини қодлаштиришни аниқлаштириш учун махсус маркерлар жорий этилди. Шу тарзда олимлар тўртта файл тасвирини қодлаштириш ва коддан чиқариш имконига эга бўлдилар.

Муаллифларнинг фикрига кўра ДНК молекулаларида маълумотларни сақлаш замонавий технологияларга қараганда миллион марта ишончлидир. Бундай технология маълумотларни мукамал даражага етказилганда, минг йиллар давомида сақлаш имконияти пайдо бўлади, деб тасдиқламоқда олимлар.

Малика АХМЕДОВА

» Ҳамма учун

Оммавий ахборот воситаларида чоп этилаётган ҳуқуқий мавзу-даги чиқишлар таҳлили шуни кўрсатмоқдаки, фуқаролар томони-дан судланганлик ҳолати ва унинг оқибатлари, судланганлик ҳолатининг туғалланиши ёки олиб ташланишига оид саволлар тез-тез учраб туради. Айниқса, Олий суд Пленумининг «Судланганлик ҳолати туғалланиши ва олиб ташланишига оид қонунчиликни қўллаш бўйича суд амалиёти тўғрисида»ги қарори қабул қилин-гач, матбуотда бу мавзуда чиқишлар кўпайди. Шу ўринда мазкур масала юзасидан атрофлича фикр юритиб, Олий суд Пленуми қарорининг моҳияти ҳақида тўлароқ маълумот бериб ўтмоқчимиз.

СУДЛАНГАНЛИК ҲОЛАТИНИНГ ТУГАЛЛАНИШИ ВА ОЛИБ ТАШЛАНИШИ

Дарҳақиқат, мамлакатимизда ижтимоий-иқтисодий, сиёсий ва бошқа соҳалар каби суд-ҳуқуқ тизими ҳам босқичма-босқич, изчил либераллаштириб боришмоқда. Бунда умумэтироф этилган ҳалқаро ҳуқуқ қондалари устунигини тан олган ҳолда, дунё стандартларига мос равишда қабул қилинган, айрим тараққий этган давлатларда узоқ йиллар давомида илгари сурилмаган, бироқ бизда атиги йигирма йилдан кўпроқ вақт ичида ҳатто ҳалқаро меъёрлардан устун тарзда ишлай қилган теран ҳуқуқий-норматив ҳужжатлар, пухта стратегик дастурлар асосида амалиётга жорий этилган ислохотлар ўзининг кенг қамрови, оламшумул қўлами ва миқёси, энг муҳими, юксак самаралорлиги билан алоҳида аҳамият касб этади.

Ўзбекистон Республикаси Олий суди ислохотлар жараёнида қабул қилинаётган қонунларнинг амалиётда аниқ ва тўғри қўлланилишини таъминлаш, ягона суд амалиётини шакллантириш мақсадида мунотазам равишда суд амалиётини умумлаштириб, ишларни қўришда юзага келадиган муаммолар ва тушунмовчиликлар ечимини топиш, қонунларни қўллаш жараёнида йўл қўйилмаётган ҳато ва камчиликларни бартараф этиш чораларини кўриб бормоқда.

Жумладан, Олий суд Пленуми томонидан яқинда қабул қилинган «Судланганлик ҳолати туғалланиши ва олиб ташланишига оид қонунчиликни қўллаш бўйича суд амалиёти тўғрисида»ги қарори бу боралда алоҳида эътиборга молик бўлиб, МДХ давлатлари орасида илк бор мамлакатимиз Олий суди томонидан бу масалага тушунтиришлар берилгани билан аҳамиятлilдир.

Таъкидлаб ўтиш лозимки, жиноят қонунчилигида белгиланган судланганлик ҳолатининг туғалланиши ёки муддатидан олдин олиб ташланиши инсонларнинг ҳаёти ва ҳуқуқларини ҳимоя қилишнинг муҳим жиҳатларидан ҳисобланади.

Чунки судланганликнинг туғалланиши ёки олиб ташланиши мазкур шахсга нисбатан юзага келган жиноят ҳуқуқий ва умумҳуқуқий ҳусу-сиятга эга бўлган муайян салбий

оқибатларни бекор қилиб, олдий сўз билан ифодалаганда, уни Бош Қому-симизда белгиланган ижтимоий, иқтисодий ва сиёсий ҳуқуқлари тикланган ҳолда жамиятнинг тўлақонли аъзосига айланишига имкон беради.

Судланганлик — шахсга суд ҳукми билан жазо тайинланганидан сўнг келиб чиққан ҳуқуқий ҳолат бўлиб, Жиноят кодексининг 77-мод-дасига мувофиқ, судланганлик ҳолати жиноят иши юритилган шахсга нисбатан жазо тайинланган суд ҳукми қонуний қўлга кирганидан бошлаб, у туғалланган ёки олиб таш-ланган вақтга қадар давом этади.

Судланганлик ҳолати келгусида шахсга нисбатан ҳуқуқий ҳусу-сиятга эга муайян салбий оқибатлар кели-б чиқишида қўрилади.

Жиноят кодексига шундай нор-малар мавжудки, уларни инсонлар-варлик тамойилларини ҳуқуқий таъ-минлашнинг қафолатли жиҳатлари деяр эътироф этиш мумкин. Масала-ан, ижтимоий ҳафли қилмишни содир этган шахс иши судда қўрил-гунга қадар қанчалик ҳуқуқ-аъдоби билан ўзини кўрсатса, унинг қил-миши амнистия ёки афв этиш асо-сида кечирилса ёхуд у қонунда кўрсатилган мажбуриятларни бажари-б, жабрланувчи билан ярашса ва шу каби бошқа асослар мавжуд бўлса, у жавобгарликдан ёки жазо-дан озод қилинади ёхуд унга нисба-тан жазо тайинланмайдиган бўлар жиноят қонунчи талабига кўра, шахс судланмаган деб ҳисобланадиган ҳолатлар сифатида эътироф этила-ди.

Шунингдек, шахсга тиббий йў-синдаги мажбуриятлар қўллани-лиши, Жиноят кодексига муво-фиқ, жавобгарликка тортиш мудда-тининг ўтиб кетганлиги, қилмиш ёки шахс ижтимоий ҳафличилигини йўқотганлиги муносабати билан жи-ноий жавобгарликдан озод этили-ши каби бошқа ҳолатлар ҳам шахс-нинг судланмаган деб ҳисобланиши учун асос бўлади.

Судланганлик туғалланмаган ва олиб ташланмаган шахс томонидан янги жиноят содир этилган ҳолда судланганлик ҳолатининг ҳуқуқий оқибатлари юзага келади. Биноба-рин, судланганлик айрим ҳолларда жиноят квалификациясига таъсир этиб, жиноий жавобгарликни кучай-тиради. Судланганлик муайян ҳол-ларда шахснинг ўта ҳафли рециди-

вист деб топишга асос бўлади. Агар шахс муқаддам судланиб, озодлик-дан маҳрум қилиш тариқасидаги жазони ўтаб чиққан бўлса, бу ҳолат янги жиноят учун тайинланаёт-ган жазони ижро этиш колонияси турини белгилашда инобатга оли-нади.

Судланганлик, шунингдек, иш ҳолатларига қараб, шахсга нисба-тан жазо тайинлаш вақтида жазони оғирлаштирувчи ҳолат сифатида эътироф этилади. Илгари содир эт-ган жиноят учун жазо ўтаётган шахс томонидан янги жиноят со-дир этилган ҳолларда, унга жазо белгиланган бўлган ҳуқуқлар маж-муи тариқасида қаттиқроқ қоида-лар қўлланилишига сабаб бўлади.

Бундан ташқари туғалланмаган ва олиб ташланмаган судланганлик ҳолатининг мавжудлиги айрим асо-слар бўйича, масалан, айбдор ўз қил-мишига амалда пушаймон бўлган-лиги, алоҳида ҳолларда эса, (оғир ва ўта оғир жиноятлар учун судла-нганлик ҳолати мавжуд бўлганда), жиноят содир этган шахс жабр-ланувчи билан ярашганлиги муноса-бати билан жиноий жавобгарлик-дан озод этилишига, шунингдек, шартли ҳукм қилинишига ёхуд во-жага етмаган шахсга нисба-тан маж-буриятлар қўлланишга асос бўлади.

Қонун талабига кўра, судланган-лик ҳолати — унинг туғалланиши ва олиб ташланиши билан ақунла-нади. Судланганлик ҳолатининг ту-ғалланиши суд томонидан шахсга тайинланган жазо ўтаб бўлганига ҳамда Жиноят кодексининг 78-мод-дасида назарда тутилган муддатлар ўтганига натижада ўз-ўзидан бар-ҳам топади.

Судланганликнинг олиб ташла-ниши эса, суд томонидан шахсга тайинланган жазо ўтаб бўлинган

Хулоса қилиб айтганда, судланганлик ҳолати туғалланиши ва олиб ташланишига оид қонунчиликни қўллашда юзага келадиган масалаларни ҳал этиш борасида берилган тушунтиришлар, шубҳасиз, суд ҳамда дастлабки тергов идораларининг процес-суал қонун талаблари асосида ишни ташкил этишлари яқин-дан кўмаклашади. Бу, ўз навбатида, қўриқмада инсон ҳуқуқ ва эркинликлари ҳамда қонуний манфаатларини ҳар томонлама таъминлашга хизмат қилади.

Олимжон ЎСАРОВ,
Ўзбекистон Республикаси Олий суди
Ахборот хизмати раҳбари

ҲАРБИЙНИНГ

ОРЗУ...

Файрат-шижоат, жўшқинликка тўла ёшлик давлари кишига нималар-ни ваъда қилмайди дейсиз. Нима-ники истасанг етишадигандек, гўё қўл чўзсанг, ойна етидигандек. Кел-лажак сен истагандек бўладими ё тақдир ўзани бутунлай бошқа манзилга элти-дин — ўйлаб ҳам ўтирмайсан. Аммо қисмат сен учун ҳозирлаб қўйган синовларга тайёр бўлмай туриб ҳам ҳаёт имтиҳонидан юзинг ёруғ бўлиб чиқишинг мумкин...

Қўшни йигит кўпдан бери Нигорани кўз остига олиб юрарди. Ўқийдиган таътилга кел-ди дегунча унинг йўлини пойларди. Ниҳоят, очик-ойдин гаплашишга фурсат, журъат топ-ди ўзида:

— Шу сафар қўлоғингни тишлаб кетма-сам бўлмайди, ота-онам уйлан, деб қўйиш-маяпти...

Эминжоннинг дадиллиги қизга маъқул бўлди, «ҳар ҳолда ҳарбийлигига бориб, кўнгли-дагини шартга айтиш-қўйиш», ҳаёлидан ўғли Нигоранинг ва шундай савол берди:

— Нера шу касбни танлагансиз, ўзи?!

— Отам туман Мудофаа бўлимида хизмат қилишни биласан-ку! Уйимизга тез-тез ҳар-бийлар йиғилиб турарди. Аввалгилар уларнинг формаси, кейин гап-сўзларига қараб, ҳавас қилганман... Аммо сенга осон бўлмайди, — гапида давом этди йигит. Қизнинг ўйлиниб қолганини кўриб, ҳаётдан чўчитиб қўймай дедими, далда бериб, қўшиб қўйди: — Ме-нимча, сен ҳар қандай қийинчиликни енга оласан.

Нигора индамай уйга қайтди. Ойиси унинг қарорини эшитиб, хавотирга тушди:

— Агар ўша йигитга турмушга чиқсанг, бир умр биздан узоқда бўласан, умринг у шаҳардан бу шаҳарга кўчиш билан ўтиб ке-тади.

— Яхши-ку, бормаган жойларимга бора-ман, кўрмаган жойларини кўраман...

— Ҳа, гўрғина болам-а, яқинларингдан узоқда яшаш нималигини тушунмагасан. Иссиқ жон, ётар-тураринг бор, бола-чақали бўлганимга бирор жонхушнинг қўл солиш-маса, ёлғиз ўзинг қандай эплaysан?

Нигора онаизорининг гапларига унча пар-во қилмади, ширин хаселарга берилиб, жим-гина ўтираверди. Ҳа, гўр ёшлик шундай куч ато этадики, буларнинг ҳеч бири қийинчи-лик бўлиб туюлмайди, ҳаммаси силлиқ ке-чадигандек орзулар осмонда учиб юраве-расан...

1. Тўйлари бўлиб ўтганда йигит учин-чи, қиз биринчи курсни тутатган та-

лаба эдилар. Эминжон Коломенск (Россия) олий ҳарбий билим юртида, Нигорахон Самарқанд давлат университетининг психоло-гия факультетига ўқишарди. Иккиси ҳам ўқишдан кечиб, ё у томон, ё бу томонда бўлишининг иложи йўқ эди. Ёзги таътилда Эминжон Нигорани ўзи ўқийдиган шаҳарга олиб кетди. Янги келин ўзи истагандай кўрмаган жойларни кўриб қувонди. Қиш-лоқдаги тенгдошлари ҳаётини кўз ўнгидан ўтказаркан, «Кани, ким мендек шундай узоқ ўлкада саёҳат қилиб юрибди», дея ҳаётдан мамнун бўлиб қўярди. Таассуфки, ҳаёт фа-қат қувончлардан, ҳарбийларнинг иши эса узоқ ўлкаларда ўқишу саёҳат қилишдан ибор-ат эмас. Ҳадемай, таътил тугаб, яна айри-лик онлари бошланди.

УМА...

Кўп ўтмай, Эминжон ўқини битирди. Ўз юртига қайтиб, Ҳарбий қисмлардан би-рида иш бошлади. Тез орада уни дивизия командири этиб тайинлашди. Раҳбарлик қобилиятига эга ёш йигит учун бу айни му-дао эди, ҳарбийларга ҳос шижоат, қатъият билан ишни давом эттирди. Аммо онаси-дан бироз хавотирда эди. Негаки, Нигора-нинг илк ҳомиласи нобуд бўлиб, тушқун-ликка тушиб қолганди. Дард келса қўша ке-лади, деган гап бекор эмас экан. Улар кет-ма-кет бир неча фарзандидан айрилишди. Нигора бу оғир давларни ёлғиз ўзи ўтказган пайтлар кам бўлди. Ахир, ҳарбий йигитга турмушга чиққан-ку, аввалдан ўзи рози бўлмаганмиди шундай ҳаётга? У онажониси айтган гапларининг маъини энди чуқурроқ ҳис қилди. Аммо енгиллини ҳам истамди, руҳшунос бўлатуриб ўзим енгилсам, бошқа-ларга қандай маслаҳат бераман, дея ўзини-ўзи қопатди, ўзига-ўзи умид, ишонч бағиш-лади. Яна фарзанд кўриш, ҳомилани сақлаб қолиш учун қандай маслаҳат бўлса олди, қайси шифокорни тавсия қилишса, бориб кўрди. Яхши ниятли инсонни Яратган ҳам ёрлақайди. Қалбида авайлаб ўстирган умид чечаги куртак эди. Ниҳоят, ширингина ўғил туғилди. Умри узоқ, रिзки бутун бўлсин учун Умрқоқжон, дея исм қўйиларди унга. Энди Эминжоннинг уйда камлан-кам бўлиши Ни-горохонга ҳечам оғир ботмайдиган бўлди. Ахир, энди унинг қалбига қувонч бахш эта-диган, келажакка катта умид боғлаб, парва-риш қиладиган эрмакчаси бор...

Она бўлиш орзуси ушалган аёлнинг кўнглига бир қўл солиб қўринг-а, унда қайси эзгу сифатлар йўқ дейсиз?! Дунёдаги бор меҳр-муҳаббат шунда жамланади гўё. Энди ундан бахтли, ундан кучли

» Билмаганини билган яхши

— Яқка тартибдаги тадбиркорни давлат рўйхатидаги ўтказиш учун рўйхатга олчуги органга қандай ҳужжатлар тақдим этилади? Зангиота туманидан Ф.Ражабова

— Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси-нинг 2003 йил 20 августдаги 357-қарори билан тасдиқ-ланган Низомнинг 16-бандига асосан яқка тартибдаги тадбиркорни давлат рўйхатидан ўтказиш тўғрисидаги ариза-хабарномага қўйидагилар илова қилинади: 3х4 санимлар ўлчамадаги иккита фотосурат; давлат божининг белгиланган миқдори тўланганлиги ҳақидаги банк тўлов ҳужжати; икки нусхада муҳр ва штамп эс-киллари (яқка тадбиркор хоҳишига кўра); паспорт нус-хаси.

Саволга Зангиота тумани 1-ДНН нотариуси Абдувоситхўжа БОЙСЎХҲАЕВ жавоб берди.

— Юридик шахс бўлмаган тадбиркорлик субъектлари қайси орган томонидан давлат рўйхатидан ўтказилади? Янгийўл туманидан А.Комиллов

— Юридик шахс бўлмаган тадбиркорлик субъектлари тегишли туман (шаҳар) ҳокимлиги ҳузуридаги Тадбиркорлик субъектларига «Ягона дарча» тамойили бўйича давлат хизматлари кўрсатиш ягона марказ-лари томонидан давлат рўйхатидан ўтказилади.

Саволга Янгийўл тумани 6-ДНН нотариуси Қўмри ТАШТАНОВА жавоб берди.

» Очик гап

Кўчаларимизни тўлдириб ҳаракатла-наётган машиналар турмушимиз фа-ровонлигидан дарак беради. Бундан атиги тўрт-беш йил аввал юртимизда-ги ҳар бир хонадонга ўртача биттадан автомобиль тўғри келади, дея фахр-ланган бўлсак, эндиликда бир оилада икки-учтадан шахсий машина борли-гини кўриб, қувончимиз янада ортади.

Дастурхонимиз тўқинчилиги, ҳаётимиз файзу тарова-тига боқиб, Ярат-ганга беҳисоб шукр айтаимиз. Фарзанд-ларимиз шундай дориламон кунларда улайишмоқда. Ахир, биз мана шундай бахтли дам-ларни орзу қилмаганимиз!

Ўз орзу-ниятлари ижобати-ни фарзандлари тисмонидида қўраётган қўлаб ота-оналар жигарғўшаларининг ҳар қан-дай эҳтиёжини қондираётган-га боқиб, ҳавас қиласан, киши. Бироқ яқинда ўзим гувоҳ бўлган бир ҳолат туғай-ли, кўнглимга баъзи мулоҳаза-лар туғилди...

Тошкент молия институти ёндаган бир бинада анжуман тугаб, тарқалаётган эди. Қарасам, бирон икки-ўз юз анвойи машина кўр тўқиб ту-рибди, бери бирилан чирой-ли. Аммо шунчалик қилиш-тириб қўйилгани, ораларидан ҳатто ақчакифт бўлиб ҳам ўтиб бўлсиз. Ортиримиздан кели-б қолган «Каптив» ичидла-ги талаба йигит салгина тўхтаб қолганига йини айбдор санаб, ўқрайиб қараб турган экан. Ҳаммаимиз ҳар бурчакка қисил-иб, навқирон авлод вақили-да йўл олди. «Каптив» ба-рибир ўта оқимди, чунки тор-гина йўлакнинг нариги томо-нидан бир «Кобальт» сукулиб

кириб, анча ичкарига кириб ҳам қолган экан. Иккала та-лаба йигит бир-бирига йўл бермай, қаршичидаги маши-нанинг орта тисарилишини талаб қилар эди. Аммо ҳар икки тарафда машиналар қатор тизилган тор жойда ор-қага юриш осон эмас. Бунинг азобини руля чамбарагини тутган одамгина ҳис этади.

Ҳайтовур, «Каптив» «Кап-тив»лигини қилди — қарши-сидагини суриб чиқаргудай вақоат билан олдинга интил-ди. Унга нисбатан «одмирок» бўлган «Кобальт» жонивор йўл бўшатиш учун орқасига тисарила бошлади.

Ие, бу нимас? «Кобальт»-нинг ортидан «Тез ёрдам» ма-шиниси ҳам етиб келиб, тира-либ қолган экан! Тиббий мадд қўраганлар ваҳималироқ хабар беришганим, пириллаб ёниб тур-ган чиройи устига, тинимсиз си-рена чалар, ўзига шу ондак йўл очиб беришларини сўраб эди.

Аслида, бу йўл хилла кенг, иккала томондан камиди икки қатордан автомобиль ўтиши мумкин. Бироқ бойбача та-лабаларнинг аксариди маши-на бор, улар бу уловларини қўнаниб иккала тарафига ҳам қўндаланг қилиб қўйиб, ўрта-да бир машина аранг сизариб йўлак қолдиришган, холос.

Олий ўқув юрти дегани Тошкентнинг ҳар жойида бор.

ПЎШТ, МАШИНАЛАРИ ТАЛАБА!

килли, уч-тўрт шиша қўлинг ўргилсин чанқовбости ичм-ликларни буворишдики, бу-нақа ажаботвор «сув»ларни мен ҳатто тўй-банкларда ҳам қўрмаган эдим. Ҳар бир ши-шасининг нархи икки марта тушукча етгудек. Суларнинг тикчинини очиб, чала-ярим ичиб-ичмай, нари суришди-ла, ораларида «бойвучча» бўлиб ўтирган овози йўғон қизнинг даъвати билан унинг «Мерседес»ига ўтириб, алла-қаердаги янаям қўнғилчоар бир масканини кўзлаб, алқис-са, йўлга равона бўлишди!

Ёқамни ушлаб қолавердим, десангиз? Қизларигаки маши-наларнинг зўридан сотиб олиб миндириб, талтайтириб қўй-ган одамларнинг ризқ-насиба-си ишончонинг торгина кас-саси туйнугидан чиқмайди, албатта.

Менинг бир қадроним ях-шигина ишда ишлайди, сав-

рамабди, нима десангиз, ак-сар ўртоқлари «Каптив», «Ласетти», ҳеч бўлмаганда «Кобальт» эгалари бўлиб, ҳалол меҳнати билан кун қўра-диган отаси олиб берган «Нек-сия» уни дўстлари орасида «шарманда» қилар экан. Ма-шина сотиб олиб берган ота шўрликнинг ўзи эса пёйда.

Талаба деганлари ҳам ҳар-хил бўлар экан-да. Ун йилча муқаддас трамвайда Буз бозо-ри ёндаш ўтиб бораётиб, бир йигитнинг қўлидаги нота тас-вири туширилган китобдан кўз узмай ўтирган ҳолда, бар-моқлари соз чалаётгандай ҳаракатланаётганига қўзим ту-шувди. Йигит ҳамма нарсани унутиб, бутун борлиги билан китоб ичига шўнғинган эди. Ажаб, ҳавасим келди. Узимиз-ҳам, бир маҳаллар трамвайда курсдошлар билан илм ҳақида гаплашиб кетар, ёлғиз эсак, ҳатто тикка туриб келаятиб ҳам, китоб ўқирдик. Чунки илм таҳсили аудиторияга кир-ганда бошланиб, ундан чиқ-қан захоти тўхтайдиган жа-раён эмас. Аммо машина ру-лини бошқариб кетаётган та-лабанинг ҳаёлини дарэ эмас, авария қилмаслик таҳлиқаси қамраб олган бўлади. Ҳатто сабоқ чоғида ҳам диққати-нинг бир четиди машинаси-га турлади: «Ишқилиб, бирон бола мих билан чиғиб кетма-сайди, бирон ҳовлиқма ма-шинаси билан туртиб ўтмас-эди». Даредан сўнг уйига етиб боргунча ҳам яна ўша шўн-қин ҳолат. Бу ҳолда унинг онту шуурини билим эгалла-ши мумкинми?

Бизнингча, талабанинг ўқишга автобусда, метро ё трамвайда эмас, шахсий ма-

шинасида бориб-келиши ҳар жиҳатдан нотўғри: биринчи-дан, кўчалардаги қатновлар тигизлиги яна ҳам ортади, авария ҳавфи ҳам шунга яра-ша қўядади. Иккинчидан, олий ўқув юртилари тевағига «парковка» қилинган, яъни кўча ҳаракати қондаларини назар-писанд қилмай, айқаш-уқаш қўлиб кетилган авто-мобиллар туғайли институт ичкарисида жойлашган ман-зилларга давлат машиналари, ҳатто махсус хизмат машина-ларининг ҳам йўллардан ўтиши амримаҳол бўлиб, Худо кўрсатмасин, мабодо, ёнгин юз берса, электр ё газ авари-яси ҳавфи туғилса, ҳастанинг аҳволи оғирлашса, унинг ёнига зудлик билан етиб бо-риб бўлмай қоляпти. Учунчи-дан, шу «машинали» талаба-ларнинг аксари дарста «бориб-келади», аммо ўқини ёлғиз та-лиқчилари кам, чунки ми-янинг ярмини «ялло» қилиб юриш эгаллаган. Ва ниҳоят, тўртинчидан, уларнинг касри-га қўли юпқароқ одамлар қий-налади. Негаки, баъзи худбин фарзандлар ўз курсдошлари олдида «бойвучча» бўлиб кўриниш учун шўрлик ота-онани буровга олади — «ма-шина олиб берасан», деб икки оёғини бир этикка тиқиб ту-риб олади, бунақа пайта, Аб-дулла Қаҳҳор айтганидай, йўғон чўзилди, интичка узил-ди.

Биз — бир миллат, бир эл-миз. Катта бир оиламиз... Яхши ва чиройли ишлардан ибрат олиб, бўлмағур қиқ-лардан узоқроқ юришга ин-тилиш тийнатишимизда бор. Шундай экан, келинг, очик гаплашиб олайлик: ҳали оғзи-

дан она сутти кетмаган ўғил-қизларимизга талаба бўлиши биланок, «суноччи» сифатида «Малибу», «Каптив», «Ласет-ти» миндириб қўйишимиз тўғрими? Бу ҳолда, улар илм қўчасига кириш ўлиги тал-тайиш, тайёрига айёрлик қўйларига туғилди, турмушининг беш ёрдам бера олмайдиган палларига етганда қийналиб қолишмайми? Биз болала-ринимизга талтайишни эмас, боши осмонга етганда ҳам, қамтароқ бўлиб юришни ўргатадиган эл эдик-ку! Ажаб-ки, ҳозир ҳатто линей ва кол-леж ўқувчилари ҳам «дарс»га машина миниб бориб келади-ган бўлиб қолишди.

Албатта, бойвачаю бойвуч-ча йигит-қизларнинг қалонди-моғ ота-оналари биронинг па-лгига қўлоқ осмайди, аксинча, тўқилка шўхлик қилиб, янги-янти бидилларини ўйлаб топи-шаверлади. Қўзқ-қала, боласи ўқишга кирганида «Прадо» олиб берган ота, у битиргани-да нима совға қиларкин, са-молейми?

Бу жиддий масала. Жам-иятимиз маънавий ҳаёти тақ-дирини ўйлаб, айрим соҳалар-да чеклаш ва тақиқлаш каби чораларни ҳам қўллаш керак-ми, дейман. Чуночин, талаба йигит-қизларнинг ўқиш жойи-га машина миниб келиб-ке-тиш тақиқланадиган бўлса, бу аввало, уларнинг ўзига фойда — хотиржам ўтириб би-лим олишди, маънавий дун-ёлари ҳам бойийди, қолавер-са, қўча-қўйларимиз ҳам яна-да қарашта ва тинчроқ бўлиб қолади.

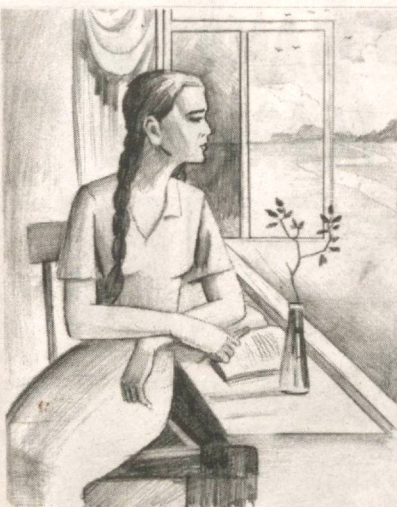
Зухриддин
ИСОМИДДИНОВ

АЁЛУ

инсон йўқдек, ҳар қандай хайрли ишга ўзи ҳам қодир, сизни ҳам шунга ундайди. Нигора ҳам худди шу туйғуни ҳис қилди. Турмуш ўртоғининг Ўзбекистон Республикаси Қуроли Кучлар академиясига ўқишга юборилишидан мамнун бўлди. Ахир турмуш ўртоғининг шундай ишончга сазовор бўлиши катта бахт эмасми? Унга ўқиш, соҳаси бўйича билим олиши, малакасини ошириши учун нимаки зарур бўлса, кўмак беришга тайёр эди. Ҳарбий инсоннинг ўз вазифасини олий даражада адо этиши учун энг зарур нарса бу — оиласидаги хотиржамликдир. Нигора бунини қалбдан ҳис қилар, Эминжонни шу жиҳатдан кўнглини тинчлатди. Айни пайтда бу — уларни янада узоқлаштириши мумкинлигини ҳам биларди.

Шунга қарамай, Эминжон ўқишга кирганида бир қарич ўстандек бўлди. Турмуш ўртоғи ўқишни битиргач, янада маъсул ятлаш лавозимларида ишлади, бошқа вилоятларга юборилди, ҳатто уч ойлаб хат-хабарсиз қолган вақтлари ҳам бўлди. Алҳол бировга шикоят қилиши ўринсиз. Аксинча, ҳар қанча хавотир олмасин, бекор юргани йўқ-ку, Ватанимиз, тинчлигимизнинг қўриқбони-ку улар. Оиланинг юқини аёлига ортиб қўйиб, бекорчиликни эрмак қилиб олган эркакларга сабр қилиб юрганлар қанча, шуларга тўзим берсин, дея соғом фикр юратарди. Шонининг "Меҳр кўзда дегани ёлгон, қанча узоқ бўлсак, шунча яқинсиз", сатрларини такрорларкан, шукрни ҳам, зикрни ҳам ўз вақтида адо этишни унутмади. Шундай пайтларда турмуш ўртоғи вафот этиб ё бирор сабаб билан ажрашиб, ёлғиз яшаётган аёллар ҳам кўз ўнгидан ўтарди. Сабр-қаноатни шулардан ўрганиш керак, мен қалбдан ёлғиз эмасман-ку, дея ўзига-ўзи далда берарди. Бўш қолди, дегунча энг сеvimли машғулот — тувакларда анвойи гулларни ўстириш билан шуғулланиб, баъзан бу ишга берилиб, кунлар, ойлار ўтганини ҳам сезмай қоларди. Гуллар, уларнинг турлари ҳақида қандай китоб бўлса топиб ўқир, амалда синаб кўрарди. Баъзан эса тикувчилик қилар, кўрпа-ёстиқларга жилд тикиш ҳадисини олгач, харишдорлар ҳам кўнайиб қолди. Бу ишларни у эрмак учун қилса-да, бирор-бир чевардан кам эмасди.

— Қолаверса, турмуш ўртоғи ҳарбий бўлган бир мен эмас-ку, — дейди Нигора ҳам биз билан суҳбатда. — Оилавий борди-кедди қиладиган қанча танишларим бор. Очиги биз — ҳарбийларнинг аёли бир-биримизга маслаҳаттўғи, иноқ ашаймиз. Биримиз опа, биримиз сингил бўлиб, тўй-маракаларимизда елкадошимиз. Бу-

ларнинг бари оилаларимиз мустақамлигини таъминлайдиган омиллардир...

Ўғли Умрзоқжон зеҳлигига бола эди. Фарзандининг эс-хушли, илми бўлишини ким ҳам истамайди дейсиз. Нигора бор кучини, бўш вақтини фақат шу мақсадга қаратди. Гоҳ боласига қўшилиб ўқувчи, гоҳ аби-туриент бўлди. Ҳафсала билан қилинган саёй-ҳаракатлар меваси қанчалик тотли бўлишини татиб кўрганлар билади. Ўғли ўқишга кирганида ана шундай тотли лаҳзалар туйғайи ҳамма қийинчиликлар унут бўлди.

Ҳаётнинг ғам-ташвишлари инсоннинг

Бу шундай туйғуки...

ақлини киритади, турмуш сўқмоқларида сурилиб-туртиниб донишманд бўлганлар бор, дейди кексалар. Шу кунлар бошидан ўтмаганлар эса, афсуски, ҳаётни ўз қаричлари билан ўлчайдилар, ёлғизлар ҳақида ҳар гапни бигиби-тўқибдан қайтмай, ўз гуноҳларини икки ҳисса оширадилар. Нигора ҳам ана шундай гап-сўзлардан чўчирди, баъзан озгина илмоқли гап ҳам қорига тошдек ботарди. Айниқса, ўғли ўлғайиб, ҳарбий хизматни ихтиёр қилганида у бир йил бутунлай ёлғиз қолди. Уша йиллари Эминжон Қашқадарёга ишга сафарбар қилинганди. Бу вақтда улар Тошкент вилояти Қибрай туманида яшардилар. Қариндош-уруғ бари Самарқандда, онда-сонда келадиганлар нафақат унинг уйини, қалбини ҳам нурга тўлдиргандай бўларди. Аммо ҳеч ким шахсий ҳаётидан кечиб, бировнинг ҳаёти билан яшолмайди. Ана шу ўй-ташвишлар, айрилик азоби сабабми ё Яраттанинг яна бир синовими, Нигора жиддий хасталиклари бошдан кечирди. Бир неча бор тиг остида ётишга тўғри келди. Касаллик ва ёлғизликда ўз уйинг ҳам тўғри ютиб юборадигандек туюлади. Бундай пайтда дардинга шерик бўлиб, ташвишнинг елка тутадиган ота-она бўлади.

Бу улғу зотлардан эртароқ айрилиб қолсанг, буюм бир азоб. Нигора ана шу азобни ҳам бошидан ўтказди. Баъзан турмуш ўртоғи билан илк учрашувидан сўнг онаси билан ўрталарида бўлиб ўтган суҳбатни эслаб, "Ўзимнинг башораттўғи онажоним-а", деб жилмайган куйи кўзларидан дув-дув ёш оқарди. Шукрки, ҳарбийларга, уларнинг оила-аъзоларига катта имкониятлар берилган, Нигора ҳам ана шу шароитлардан фойдаланди. Ҳарбий госпиталда, моҳир шифокорлар кўлида даволанди, оёққа турди. Оиласига, бахтига қайтди.

ХОТИРЖАМЛИК...

У бироз ўзига келгач, мактабдаги ишини давом эттирди, руҳшунослиги унга куч ато этди, ўқувчиларига, маслаҳат сўраганларга ёрдам бериш билан ўзини руҳан энгил ҳис қилди. Бу орада Эминжон ҳам Тошкентга қайтиб, Чирчиқ сержантлар мактабиди ишини давом эттирди. Аёлини қўлаб-қувватлаб, касалликни енгитишга ёрдам берди. Ёлғиз ўғил Умрзоқжон ҳам волидасига парвона бўлишга интиларди. ТошМИга ўқишга киргач, "Ўзим дўхтир бўлиб олай, кейин сиз ҳеч қачон касал бўлмайсиз", дея унинг кўнглини кўтариб қўярди. Аста-секин ҳаммаси изига туша бошлади, касаллик ҳам чекинди. Ҳаш-паш дегунча турмуш ўртоғининг нафақага чиқадиган вақти ҳам етиб қолди. Эминжон шу ҳақда гапирганда, Нигора қувониб кетди:

— Ҳарбийликнинг шуниси тузукда, ҳали ёш, куч-қувватга тўла бўла туриб, нафақага чиқиб оласиз, қандай яхши!

— Бу гапигдан шунча йиллик азобларинг ёлғиздан чиққан кўринади? — қулиб деди Эминжон.

— Йўқ, ҳаммаси ёдимда, лекин ўтган умримдан нолимайман, ҳар бир кунимизга шукрона қилишни ўргандим, холос... Ахир сиз ҳарбийлар каби қанчадан-қанча матонатли йигитлар Ватанимизни, демакки, бизни, ота-оналаримизни, фарзандларимизни, бутун келажагимизни побонидирсизлар. Сизларга неки йиллар, жонимиз ҳам фидо бўлиши керак аслида!

Нигора турмуш ўртоғининг хизматлари даватимиз томонидан муносиб баҳоқилиб, "Жасорат" медали билан тақдирланган ва муддатидан анча олдин капитан унвони берилганда, ҳарбийнинг аёли бўлганидан қалбига шундай ифтихор туйиб, қайта-қайта шукрона айтган эди. Мана, энди подполковник ҳарбий унвони билан нафақага чиқяпти.

Аёлининг кўзларида шундай нур жилваландики, бундан бир ҳақиқатни ўқш мумкин эди: азал тақдир ёлғизга рози бўлиб, сабр-қаноатга суяниб яшашда гап кўп экан. Ҳа, бу бахтиёрлик, хотиржамлик, ортда қолган қийинчиликлар устидан ғолиблик на-шидаси эди...

Холида ФАЙЗИЕВА

ҚАДАМЛАРИ ҚУТАҒУ БҒАГАЙ, УЛУҒБЕК МИРЗО

Teatr

Ҳамид Олимжон номидаги Самарқанд вилоят драма театри Мақсуд Шайхзоданинг "Мирзо Улуғбек" трагидиясини сахнага қўйди. Бош ролни Ўзбек Миллий академик драма театри актёри, Ўзбекистон халқ артисти Эркин Комилов ижро этди.

Бош роль ижрочиси деган жумлага алоҳида уруғ берётганимиз боисини тушунасиз деган умиддамиз. Санъат усталари: "Зўр актёр спектаклни ўзи билан олиб кетади", дейишди. Бундан ярим асрлар муқаддам Мирзо Улуғбекдай сиймони сахнада гавдалантирган актёр ким эканини яхши биласиз. У зот театр санъатимизнинг дарғаларидан бири буюк Шукр Бурҳон эди. У киши оламдан ўтгач, бу роль ўйналмади, ҳисоб. Бош ролни ўйнайдиган артист бўлмаса, режиссёр қанча уринмасин, мақсади-га эришолмайди. Эҳтимол, бир пайтлар театрларимизнинг гултожи бўлган спектаклларнинг бутун шухрат тополмаётганига сабаблардан бири ҳам шундир! Чунки муқаддам ўйналган спектаклдаги мунаввар сиймонинг қалбларига нақшини ўчириш осон эмас...

Йўқ, биз мавзудан четлашётганимиз йўқ. Эркин Комилов олдидан икки йўл турарди: ё Шукр Бурҳондан ўтказиб ижро этиш, ё қаҳрамоннинг янгича сиймосини яратиш... Эркин Комилов иккинчи йўлни танлади...

Саҳна очилди. Бир томонда тову ташт, бир томонда устурлоб, фалакни кузатиш асбоблари... Улар қайси биримиз устун дегандай томошабин кўз ўнгидан жилваланади. Шунда саҳнадаги Мирзо Улуғбек монолоғи билан масала аниқлик киритади. У янги чиққан ҳилол мурожаат қилиб ўни кўпроқ эр эмас, осмон қизиктиратганини айтади...

Марҳабо, эй самовотнинг олтин йўлчиси!

...Оқ йўл сенга, манзилларда ҳормадга, ҳилол!

Эркин Комилов санъатининг мухлиси сифатида у билан бир неча бор суҳбатлашганман. Гурунларнинг бирда у киши Мирзо Улуғбек ролини ижро этиш орзуларидан бири эканини айтганда. Мана энди Олимжон Салимовдай режиссёрни учратганидан боши осмонга етди. Яна қаерда — Мирзо Улуғбекнинг ватани, қадимий ва навқирон Самарқандда! Лекин Ўзбек

Миллий театри актёри бўла туриб, Самарқандга бориб ўйнаса... Жамоа қандай қабул қиларкан? Эркин Комилов Таънаберди Курбо-

нов, Зайнаб Содиқовалардай санъаткорлар етишиб чиққан сахналдан кўп нарсалар ўрганиш учун келганини айтганида, ҳамкасблар мамнунлик ихзор этдилар. Актёр Мирзо Улуғбекдай мураккаб сиймони яратиш жуда қийин кечгани, унинг қабрини зиёрат қилиб, руҳий мадал сўраганини айтган экан, овози титради. Руҳ моддий экани, ажодлар авлодларга эзгу ишларда кўмак бераётганини таъкидлади...

Театрда спектакль қўйиш бир актёрнинг иши эмас. Унда иш гардеробдан бошланади. Рассом, декорация, мусикашунос, чироқ усталари, ишчилар — ҳамма-ҳаманинг ҳиссаси бор бу ишда. Барча бир тану бир жон бўлиб ҳаракат қилсагина мақсадга эришилади. Улуғбекнинг Самарқанд осмонидан порлаб, ички дунёси очилишида унинг фарзанди, неча асрлардан бери падарқуш номига бўлган келаётган Абдуллатиф ролини ўйнаган ёш актёрга ҳам тасанно. Бу ролни Миллий театримизда атоқли актёр Пулат Саидқосимов ўйнард. Унинг яратган образидан арбобларнинг кутқусига учиб, тож учун отасини ўлдиришга кўрсатма берган падарқушга гавдаланарди.

Энди Самарқанд саҳна-сида бошқачароқ. Бу образ-га кенгроқ ёндашилган. У

шубҳасиз, оғир гуноҳга қўл урган гуноҳдор банд. Лекин инсон, адашган инсон...

Спектаклда Улуғбекнинг онаси Гавҳаршодбегим, сеvimли маликаси Феруза, Пири Зиндоний билан учрашув сахналари таъсири чиққан. Томошабин театр залида ўтирганини унутиб қўяди, лабига теккан шўр таъмдан кўзидан ихтиёрсиз ёш чиқиб кетганини сезади. Айниқса, спектакль финалида Мирзо Улуғбекнинг тожу тахтни жаҳолат дунё-

си вакилларида топшириб, шаҳардан чиқиб кетишида сеvimли ёри Ферузга зорланиб: "...Нахот, қирқ йил меҳнатимнинг эъзига мен, ўз шаҳримдан икки газлик эр ололмасам..." деганида томошабинларнинг бу улғу алломага бўлган эҳтироми юз чандон ошади.

Бу сахналарда ардоқли санъаткоримиз Эркин Комилов камолот чўққисига чиққанини намойиш қилади. У устози Шукр Бурҳонни такрорламаса-да, табиийликка, ёлгон йўли билан алдамасликка, овоз оҳанглари билан қаҳрамоннинг ички дунёсини очишга эришади.

Чин санъат мухлисидан ҳеч нарсани яшириб бўлмайди. Шайхзода асарини ўқимаган одам кам бўлса керак. Бинобарин, сюжет кўпчиликлка маълум, воқеалар нима билан тугагини ҳамма билади. Ҳўш, у ҳолда бунча қизиқчи, спектаклни кўришга иштиёқнинг боиси нимада? Нега спектаклга чипта топилмайди. Нега талаб устига талаб! Отангизга балли, кейинги йилларда мана бундай спектаклларни театр ихлосмандлари соғинган эди.

Парда ёпилиди. Энди тугенлар юракларда давом этаётди. Спектаклни яна бир кўриш истаги устунлик қилади.

Пардабой ТОЖИБОВЕВ

Дунёда нечта ўлик тил бор?

МАРХУМ ТИЛЛАР

» Инсоният тарихида кенг истеъмолдан чиқиб кетган ҳамда бутунлай йўқолиб кетган тиллар бениҳоя кўп. Уларни тилшунослар иккига бўлиб ўрганадилар. Яъни ёзма нутққа эга бўлган "ўлик" тиллар, ҳамда фақат оғзаки шакли бор "ўлик" тиллар. Оғзаки нутққагина эга бўлиб, ҳозирда бутунлай йўқолиб кетган тилларнинг сон-саногии йўқ. Ҳам ёзма, ҳам оғзаки нутқ шаклига эга, бироқ ҳозирда амалда мавжуд бўлмаган қадимий тиллар ҳам талайгина. Тилшунослик фанида бундай тиллар "ўлик тиллар" деб аталади.

» Бундай тилларнинг икитаси фан оламида жуда машҳур. Улардан бири Ҳиндистондаги қадимий санскрит тили бўлса, иккинчиси замонавий тиббиёт ҳодимлари кенг истефода эгадиган лотин тили ҳисобланади.

» Ўлик тиллар қаторига қадимий хитой ва қадимий инглиз тилларини ҳам киритсак, хато бўлмайди. Чунки замонамиз кишилари ушбу тилларда битилган тарихий асарларда муҳрланиб

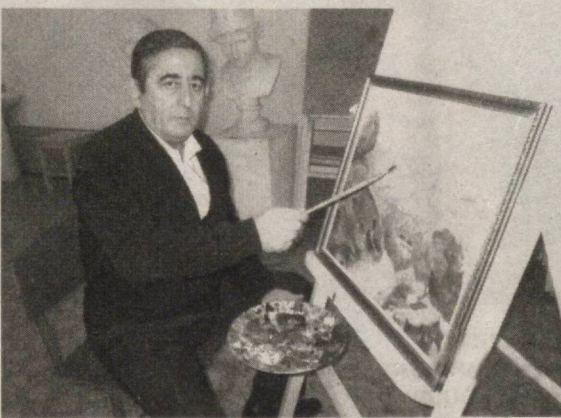
қолган мумтоз сўзларни тушунишлари амримаҳол. Кўҳна хитой тилидаги манбаларни тушунамаслик эрамуздан аввалги узоқ ўтмишга бориб тақалади. XVI асрнинг ўрталарида яшаб ижод этган буюк инглиз ёзувчиси Уильям Шекспирнинг тилини бугунги кун инглизлари асл манбадан ўқиб, мутлақо тушунамасликлари эса илмий исботланган воқеадир.

ЭНГ КҮП ТАРҚАЛГАН ТИЛ

» Энг кўп аҳоли яшайдиган Хитой Халқ Республикасидек давлатда деярли бир ярим миллиард одам хитой тилида гаплашгани билан, бутун жаҳон бўйлаб энг кенг тарқалган тил хитой тили эмас! Бу бахтга испан тили сазовор бўлган. Испан тилининг бу қадар оммалашиб кетишига аввало машҳур сайёҳлару саёҳатлар, денгиз қароқчилари ҳамда испан мустамлакачилари сабаб бўлишган. Шуниси қизиқарлики, Америка Қўшма Штатларининг 50 та штатидан 23 тасида давлат тили испан тили ҳисобланса, бор-йўғи 21 тасидагина инглиз тили амалдаги тил ва қолган штатларда француз тили ҳукмронлик қилади.

Хосият САБДУЛЛАЕВА тайёрлади.

Орзунинг туғилиши

мачилик ўқитувчиси сифатида бошладим. Биринчи дарсларимдаёқ ўқитувчи номини оқлашга киришдик. 2004 йилда Тошкент радиотехника ва автоматика касб-хўна коллежига тақлиф этилди. Бу илм масканди қатор йиллар давомида ўқувчиларга ўз фанимдан чин дилдан сабоқ бердим. 2008 йилдан бошлаб эса мазкур Тошкент малакани коллежиде бўлажак ёш расомларга тасвирий санъат сирларидан дарс бериб келаман. Мана, ўттиз йилдан ошибдики, ўқитувчилик касбининг шарофати умрим йўли, қаламимга сайқал бахш этиб турибди. Мен

касбимни яхши кўраман, эҳтимол, шу боисдан у ҳам мени эл ичида ардоқлаётганлар... — дейди устоз мамнунлик билан.

Дарҳақиқат, ўқитувчилик нафақат муқаддас, балки машаққатли касб ҳамдир. У ҳар бир ўқувчи билан алоҳида ишлаш ва эътиборни талаб этади. Ҳар бир ўқувчи эса — ўзига хос, бошқаларга ўхшамайдиган дунё. Бу дунёларни тинглаш, англаш, уларнинг ичига кириб бориш осон эмас. Мирусмон Юнусов гуруҳидаги ҳар бир бола билан гина эмас, уларнинг оиласи билан чамбарчас боғланиб ишлайди. Чунки у болани тўғри йўлга солишда бу ҳамкорлик энг мақбул восита, деб билади. Шундагина бола нафақат яхши билим, ибратли тарбияга ҳам эга бўлади.

— Ҳар йили битирувчиларимиздан бир нечаси олий ўқув юртиларига қабул қилинмоқда, — фахр билан сўзини давом эттирди устоз. — 2014 — 2015 ўқув йилида икки нафар битирувчимиз Россиянинг Санкт-Петербург шаҳрида ўтказилган халқаро таловда ғолибликни қўлга киритиб, грант асосида олийгоҳлар талабаси бўлишди. Истеълод ўз-ўзидан пайдо бўлмайди. Бола туғилганидан оила билан нафас олади. Истеълод худди шу ерда шаклланади. Бола

ёшлигидан нимага қизиқса, уни ота-она сезса, рағбатлантирилса, интилиш меваси бериши аниқ. Мен шифокор оиласида ўстан бўлсам-да, ёшлигимдан ранглар ва бўёқларни бир-бирига араштириб, улардан яна қандай ранглар пайдо бўлар экан, деб ўйлардим. Ранглардан ранг олишга, улар билан сирлашишга иштиёқим баян эди. Бугунги кунда эришган барча ютуқларимда энг аввало, ота-онам ҳамда устозларимнинг меҳнати ва меҳри улкан бўлган. Барисига уларнинг мени тушунганликлари, қўлаб-қувватлаганликлари, орзуларим рўёбга чиқиши учун шарт-шароитлар яратиб берганликлари туйғайи эришяпман, деб биламан.

Устоз Мирусмон Юнусов бахтиёр оила бошлиғи. Унинг оиласи, ўғил-қизларига меҳру муҳаббатига чексиз, оталик масъ-

улиятини чуқур ҳис этади. Фарзандлари меҳнатсевар, билимли ва ўз касбларига салоқатли бўлиб улғайишларида камарбаста.

— Мен ҳазрат Навоийнинг ушбу мисраларини такрорлаб юришни яхши кўраман:

Хунари асрабон нектумдир ахир,
Олиб тупроққами кетумдир ахир...

Илм бериш, хунар ўргатиш нақадар қизиқ эканини бир сўз билан ифодалаб бериш қийин. Бунинг ҳар бир одам ўз бошидан ўтказиши, амалда синаб кўриши лозим. Шунда беҳудлага яшамётганини англаб етасан. Ўқувчига "устоз" дея салом беришининг ўзини катта мукофот, деб ўйлайман. Чунки устозлик макомига етишши ҳаммага ҳам насиб этмайди. Бунинг учун болаларни яхши қўриш ва меҳр қўриш зарур, — дейди устоз.

Мирусмон Юнусов — китобхон устоз. Китоб ўқишни яхши кўради. Айниқса, Абдулла Қодирийнинг "Уткан кунлар"ини ҳар гал ўқиганида, анги нур илғайди. Уткир Хошимов ва Ғафур Ғулом асарлари бирдай сеvimли. Албатта, чизмачилик ва тасвирий санъат соҳасига оид илмий ва тарихий асарлар унинг қудалик эҳтиёжига айланган. Ўзбекистон халқ рассоми Раҳим Аҳмедов ва устози Тўхтамурод Содиқов асарларидан ҳамон илҳомланади. Биз изланувчан ва билимдон, меҳрибон ва талабчан устознинг сўзларига қўйиламиз: устоз шавъи ва меҳри ҳар недан юксак ва азиздир.

Ойгул СУЮНДИКОВА

Тошкент маданият коллежиде бўлажак ёш расомларга бу санъат турининг жонбабини ўргатиб келаётган Мирусмон Юнусов ҳам ана шу гўзаллик дунёсида ўзини, ўзигини, йўлини ва орзуларини топиб олган бахтли замондошларимиздан биридир. Унинг болалиги Зангиота тумани Назарбек даҳасида истиқомат қилаётган шифокорлар оиласида кечди. Назарбекликлар Мирусмоннинг отаси — малакали шифокор Маҳмуд Юнусовини юқумли касалликлар шифохонасидаги энг кучли шифокорлардан, деб билишди, ҳали-ҳануз унинг хотирасини эҳтиром билан тилга олишди.

Балки шу сабаб онам раҳматли бирор жойда ишлай олмагандир. Доим бизлар билан бирга бўлган, рўзғор юмушларидан ортаман. Отам-онам барчамизни олий маълумотли мутахассислар бўлиб етишувимизда бор кучларини амадилар. Бугунги кунда ҳар биримиз турли касб эгаларимиз. Оиламизда ҳам, жамиятда ҳам ўз ўрнимиз бор.

Мирусмон Юнусов болалик чоғларини шундай эслайди:

— 186-мактаб кучоғи, устози Мунира опасининг меҳри, ҳар бир фанга ўзгача қизиқиш билан қарагани, айниқса, синф ўғил болалари бир бўлиб, ҳатто тизза бўйи қор ёққанида ҳам мактаб стадионида баскетбол тўпи билан футбол ўйнаганларини унутолмайди.

— Спортга жуда қизиқардим. Устозимиз Вячеслав Андреевич кўп шуғулланишни талаб қиларди. Менда тасвирий санъат ва чизмачилик фанларига илк муҳаббатни устозим Виталий Люд-

Спорт

Ўтган ҳафтада Осиё дзюдо мухлислари-нинг нигоҳи Тошкентга қаратилди. Чунончи, 15-17 апрель кунлари Тошкент мезбонлик қилган дзюдо бўйича Осиё чемпионатида қитъамизнинг 31 мамлакатидан 230 дан ортиқ курашчилар ўзаро беллашди. Курашчилар қитъа чемпионлиги билан бирга "Рио — 2016" олимпиадаси мусобақаларининг йўлланмалари учун рейтинг очколарини жамғаришди.

Дзюдо: Қитъа бош соврини Ўзбекистонда

Дастлаб спортчилар яққалик баҳсларида курашган бўлсалар, беллашувнинг сўнгги кунинда терма жамоалар гиламга чиқишди. Эраклар баҳсида мамлакатимиз шарафини Диеббек Ўрозбоев, Абдужалил Юсупов, Мирали Шарипов, Шаҳзод Собиров, Яхё Имомов, Шерали Жўраев, Сойиб Курбанов, Рамзиддин Саидов, Абдулла

Саидов ҳамда аёллар жамоамиздан Гулноза Матниёзова чемпионатнинг бронза медали билан тақдирланишди.

Эраклар ўртасида жамоавий йўналишда баҳс олиб борган терма жамоамиз вакиллари олтин медалларни қўлга киритиш йўлида Покистон, Жанубий Корея ва Қозоғистон полвонлари курагини гиламга теккизишди. Финалда эса уларга Мўғулистон терма жа-

Молия муассасаларига

Мамлакатимизда кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликнинг ривожланиши, унинг иқтисодий-тимиздаги улушининг кўпайишига бош омил бўлди. Ички бозорни рақобатбардош ҳамда сифатли товарлар билан тўлдириш, замонавий банк хизматлари кўрсатишни кенгайтириш, энг аввало, ёшлар учун янги иш ўринларини яратиш ва шу асосда аҳоли даромади ҳамда фаровонлигини оширишнинг муҳим омиллари билан бири бўлмоқда.

П

аъкидлаш керакки, "Мижоз банк учун эмас, банк мижоз учун" тамойили асосида фаолият олиб бораётган молия муассасалари иқтисодийнинг барча тармоқларини ривожлантиришга, истикболли лойиҳаларни кредитлашга катта эътибор қарайди. Кредитлар самараси натижасида жойларда хусусий тадбиркорлик субъектлари ҳар жиҳатдан барқарор ўсишга эришяпти. Бу жараёнда "Агробанк" АТБнинг Фаргона вилоят бошқармаси фаолиятини алоҳида эътироф этиш жоиз.

Банк барқарор ва ишончли молия муассасаси сифатида юртдошларимизнинг эътиборини қозонди. Асосийси, банк юртимизнинг чекка туманлари, қишлоқ ва овулларига ҳам кириб бормоқда. Бунинг натижасида жойларда юзлаб тадбиркорлик субъектлари ташкил этилиб, уларнинг иш қўлами кенгайди. Ёш мутахассислар ўз бизнесини йўлга қўйиш билан бирга келажакка ишончи ортди.

Жорий йилнинг 1 апрель ҳолатига "Агробанк" АТБ Фаргона вилоят бошқармаси томонидан қишлоқ хўжалигига 74431,0 миллион сўм, жисмоний шахсларга 3796,0 миллион сўм миқдоридан кредитлар ажратилганлигининг ўзи ҳам бу борада олиб борилаётган саъй-ҳаракатларнинг амалий ифодасидир.

Айтиш жоизки, ушбу кредит маблағи асосида ўз бизнесини йўлга қўйган тадбиркорлар банк фаолиятидан кўнгли тўқ. Бунинг уларнинг қўлидаги фикрларидан илғаб олиш қийин эмас.

2016 йил «Соғлом она ва бола йили» деб эълон қилиниши муносабати билан қўйидаги миллий валютадаги муддатли янги омонат турини таклиф этади:

«СОҒЛОМ ОНА ВА БОЛА»

Ушбу омонатга ҳисобланган фоизлар ҳар ойда ёки омонат муддати тугагандан сўнг берилади.

Шу билан биргаликда, «Асака» банк миллий валютада 26 турдаги ва хорижий валютада 14 турдаги қўлай шартларда омонат турларини таклиф этади.

Омонатларни банкнинг барча филиалларида расмийлаштириш мумкин.

Мурожаат учун телефонлар: 120-39-81, 120-39-60, 120-39-63.

Барча омонатларингиз Фуқароларнинг банклардаги омонатларини кафолатлаш жамғармаси томонидан кафолатланади

Сизнинг омонатларингиз:

- » солиқлар ва мажбурий тўловлардан озод!
- » маълумотлари сир сақланиши тўлиқ кафолатланади!
- » эгалик ва тасарруф ҳуқуқи ўз ихтиёрингизда!
- » миқдори чекланмаган!

«Асака» банк сармоянгизнинг сақланиши ва кўпайишини кафолатлайди!

www.asakabank.uz

Хизматлар лицензияланган

Тангриев, хотин-қизлардан эса Муҳаллас Кубеева, Омонгул Алланазарова, Гулнор Сулаймонова, Нодира Гулова, Диебба Келдиёрова, Муҳайё Иброҳимова, Гулноза Матниёзова, Кумуш ва Нодира Йўлдошевлар каби иқтидорли атлетлар ҳимоя қилди.

Яққалик беллашувларида дзюдочиларимиз 3 та кумуш ва 3 та бронза медалига сазовор бўлдилар. Жумладан, 60 килограммга ва 70 килограммга вазнда Ватанмиз шарафини ҳимоя қилган Диеббек Ўрозбоев финалгача барча рақибларини енгди. Олтин медаль учун кечган ҳал қилувчи баҳсда эса Диеббекка бироз омад етишмади. У кумуш медаль билан киёфланган ҳолда зарур рейтинг очколарини қўлга киритди.

Кувонарлиси, таниқли курашчимиз Абдулла Тангриевга яна зафар ёр бўлди. У вазни 100 килограммдан ортиқ бўлган полвонлар баҳсида финалга етиб борди. Ҳал қилувчи курашда вакилимиз қозоғистонлик рақибига имкониятни бой берди. Жамоамиз ҳисобига учинчи кумуш медални эса Сойиб Курбанов тақдир этди.

Таниқли дзюдочиларимиздан бири Ришод Собиров бу гал мухлислар кутган натижага эришга олмади. Хабарингиз бор, у Пекин ва Лондон олимпиадаларида 60 килограммга ва 70 килограммга вазнда совриндор бўлган эди. Ушбу вазнда у бир неча мартаба жаҳон ва қитъа чемпионлигини тантана қилган. Унинг юксак маҳоратига ҳатто дзюдо ватани Япония вакиллари ҳам тан беришганини яхши эслаймиз. Бироқ йиллар ўтгани сайин Ришоднинг вазни ортди. Эндиликда у 66 килограммга вазн бўйича курашмоқда. Аммо ушбу вазнда юртдошимиз ҳали мухлислар ва ўзи хоҳлаган юқори натижага эришгани йўқ. Мазкур чемпионатда ҳам у совриндорлар қаторидан ўрин эгаллай олмади. Бундан ташқари Мирали Шарипов, Рамзиддин

моаси рўбарў келди. Мўғулистон полвонлари бу босқичгача чемпионатнинг «фаворити» саналган Япония дзюдочиларини орта қолдиришга эришдилар. Полвонларимиз дастлабки уч беллашувдаёқ олтин медаллар масаласини ҳал этишди. Жумладан, Шарофиддин Лутфуллаев, Мирали Шарипов ҳамда Яхё Имомов ва Абдулла Тангриев мўғулистонлик курашчиларга ҳеч қандай имконият қолдиришмади. Тўртинчи галаба эса Абдулла Тангриев ҳисобига ёзилди. Дилшод Чориев эса рақибига енгилди. Яқуний ҳисоб 4:1. Бу натижа Ўзбекистон терма жамоасига тарихда биринчи мартаба қитъанинг олтин медалини тақдим этди.

Мусобақа якунида гарчи биринчи таркиб билан Тошкентга таширф буюрмаган бўлса-да, дзюдо ватани — Япония умумжамоа ҳисобида биринчи ўринни қўлга киритди. Кунчиқар юрт вакиллари якунда 4 та олтин, 3 та кумуш ва 4 та бронза медалларини қўлга киритган. Улар аёллар ўртасидаги жамоавий баҳсларда олтин ва эраклар баҳсида бронза медалларига сазовор бўлишди. Умумий ҳисобда Мўғулистон терма жамоаси иккинчи, тўққизта медаль билан Қозоғистон терма жамоаси учинчи ўринни банд этди.

Дзюдо бўйича жорий йилнинг 29 майгача Олимпия ўйинларининг йўлланмалари учун рейтинг очколар ўйналаётган мусобақалар давом этади. Ундан сўнг дзюдочиларнинг якуний рейтинг очколари эълон қилинади. Унга қўра, эраклар ўртасида ҳар бир вазн тоифасида 1-22-ўринларни банд этган спортчиларга "Рио — 2016" ўйинларига йўлланма тақдим этилади. Охириги маълумотларга қўра дзюдочиларимизда тўлиқ таркиб билан олимпиадада қатнашиш имконияти сақланган.

Жобир Хўжакулов,
«Hurriyat» мухбири
М.АМИН (ЎЗА) олган сурат

HURRIYAT

Mustaqil gazeta

Муассис:
Ўзбекистон Журналистлари
иждоий уюшмаси

Бош муҳаррир
Ўқтам МИРЗАЁРОВ

Газета 2007 йил 3 январда Ўзбекистон Республикаси Матбуот ва ахборот агентлигида 0080-рақам билан рўйхатга олинган.

Ҳажми 4 босма табоқ, Бичими — А-2. Баҳоши келишилган нархда

Адади: 4400 Буюртма — S-5711 1 2 3 4 5

Тахририятга келган хатлар доимий эътиборимизда бўлиб, улар муаллифларга қайтарилмайди.

Телефон: (0-371) 244-32-68, 244-32-88

Тел-факс: (0-371) 244-32-80

Реклама ва маркетинг бўлими: (0-371) 244-32-91

Самарқанд: (0-366) 233-62-12

Топшириш вақти — 20⁰⁰ Топшириш — 20⁰⁰

ISSN 2010-7528

Индекс: якка
обуначилар ва
ташқиотлар
учун — 233

Манзилимиз: 100129,

Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 30-уй.

Газета тахририят компьютер марказида терилади ва оператор Фахриддин Раҳимов томонидан саҳифаланди.

Навбатчи: Бобур Мухаммадиев

"O'zbekiston" НМИУ босмахонасида чоп этилди.

Босмахона манзили: Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 30-уй.

Бир ҳовуч дур

ГҶЗАЛ ХУЛҚ
ҲАҚИДА

Адаб кичик ёшдагиларни улуғлар дуосига сазовор этади ва у бу баракотдан умрбод баҳраманд бўлади.

Алишер Навоий

Одамларни ўзлари йўғида ёмонламоқ қалбларга қилинган хиёнатдир.

Абу Ҳомид Ғаззолий

Дилинг оғришини истама-санг, жоҳил, аблаҳ кишилар билан тортишма.

Ҳусайн Воиз Кошифий

Чақалоқлар ҳамма ерда бир хил йиғлайди, улғайгач эса турли қилиқлар қилади. Бу — тарбиянинг оқибати.

Сюн-Цзи

ҲАМИША АҚЛ БИЛАН
ИШ КЎРИШ ҲАҚИДА

Гарчи ишнинг қандай якунланиши тақдир пардаси орқасида яширин бўлса ҳам, ақли расо ва ҳушёр кишилардан кенгашу тадбир истаб, фикрларини билмоқ лозимдир.

Амир Темур

Нимани иш билан исбот қилиш мумкин бўлса, бунга сўз сарфлашнинг ҳожати йўқ.

Эзоп

ХУРМАТЛИ ЮРТДОШЛАР !

«Асака» банк

2016 йил «Соғлом она ва бола йили» деб эълон қилиниши муносабати билан қўйидаги миллий валютадаги муддатли янги омонат турини таклиф этади:

«СОҒЛОМ ОНА ВА БОЛА»

Ушбу омонатга ҳисобланган фоизлар ҳар ойда ёки омонат муддати тугагандан сўнг берилади.

Шу билан биргаликда, «Асака» банк миллий валютада 26 турдаги ва хорижий валютада 14 турдаги қўлай шартларда омонат турларини таклиф этади.

Омонатларни банкнинг барча филиалларида расмийлаштириш мумкин.

Мурожаат учун телефонлар: 120-39-81, 120-39-60, 120-39-63.

Барча омонатларингиз Фуқароларнинг банклардаги омонатларини кафолатлаш жамғармаси томонидан кафолатланади

Сизнинг омонатларингиз:

- » солиқлар ва мажбурий тўловлардан озод!
- » маълумотлари сир сақланиши тўлиқ кафолатланади!
- » эгалик ва тасарруф ҳуқуқи ўз ихтиёрингизда!
- » миқдори чекланмаган!

«Асака» банк сармоянгизнинг сақланиши ва кўпайишини кафолатлайди!

www.asakabank.uz

Хизматлар лицензияланган